БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 183 (11169) | 1966 оной августын 4, четверг | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси

КОММУНИЗМЫН АГУУЕХЭ ХЭРЭГТЭ ҮНЭН СЭХЭЭР АЛБА ХЭХЭ!

...Верховно Соведэй депутат! Эдэ ...угаа ехэ удха шанартай. ...ной гүрэнэй засагай дээдэ орган... ...дынгөө эльгэhэн хүндэ hун... ...ай үзүүлhэн этигэл найдаба... ...рэнэй ажалай болон зохёохы га... ...мэдэрэлгэ, коммунизм байгуул... ...байhан Эхэ орондоо үнэн сэхээр, ...зоригтойгоор алба хэхэ талаар ...ай hунгамалай нангин уялга эдэ ...тудhаа харагдана.

...СССР-эй долоодохи зарлалай Вер...ховно Соведэй нэгэдэхи сессиин хү...рээ эхилhэн Кремлиин Ехэ ор...соо августын 2-то оронной эрхим ...ээ суглараа.

...депутадууд—хүдэлмэришэд, колхознигууд, наука болон культурын ажал ябуулагшад, партийна, советскэ хүтэлбэрилэгшэд, алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд, завод болон барилганудай, таряа хуряалгын шанга хүдэлмэриин, зохёохы эсэшэ сусашагүй ухаан бодолой амисхаалые — манай ороной ажабайдалай үдэр бүриин амисхаалые энэ зал соо оруулан асараа. КПСС-эй XXIII съездын хараа түсэбүүдые хайшан гээд эрхимээр дүүргэхэ, гэгээн гэрэлтэ үдэрые—Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойе хайшан гээд эрхим hайнаар угтаха тухай hанал бодолтойгоор тэдэнэр ерэhэн байна.

СОЮЗАЙ СОВЕДТЭ

...10 час. Верховно Соведэй заседаниин зал соо Союзай Со...ведэй депутадууд сугларaa. Балко... дээрэ айлшад олон. Ложонуудта ...матическа корпусой гэшүүд, ... болон хариин хэблэлэй түлөө...лэгшэд hуугаа.

...тухэй Л. И. Брежнев, Г. И. Воро..., А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, Н. Подгорный, М. А. Суслов, П. Е. ...ист, В. В. Гришин, П. Н. Деми..., Д. А. Кунаев, В. В. Щербицкий, В. Капитонов болон Ф. Д. Кулаков Президиумдэ ерэхэдэнь, сугларагшад удаан альга ташалгаар угтаа.

СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй Союзай Соведэй нэгэ... сессиие нээхын тулада Союзай ...дэй наhажаал депутадуудай нэ... СССР-эй Уран зохёолшодой союзай правлениин нэгэдэхи секретарь К. Фединдэ үгэ үгэхэ гэhэн дурад... Старейшинэнүүдэй соведэй зүг... М. В. Келдыш оруулаа.

Депутадуудай зүгhөө халуунаар ...угтаан К. А. Федин иигэжэ хэлээ. ...ронэй засагай дээдэ орган өөрын... нэгэдэхи сессидэ гайхамшагта үе... сугларба. Манай ленинскэ пар... XXIII съездын хүдэлмэриин ...hэнhээ хойшо дүрбэ hара ша... болоод байна. Партиин съезд угаа ...тухэтэ ушар болоhон байна. Тэ... хэбэринүүдэй бүхы арадай ...ямар ехэ зохёон байгуулхы дэбжэлтэ үүдхэhыень бидэнэр hайн мэдэнэбди гээд депутат онсолон тэмдэглээ. Коммунизм байгуулха талаар партиин хараалhан түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци угаа ехэ эршэтэйгээр ажаллажа байна.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын хахад жэлдэ манай арадай хэhэн ажалай үрэ дүнгүүд hаяхан тунхаглагдаа. Манай хүсэн түгэс индустриин амжалтатайгаар хүгжэжэ байhанда бидэнэр бултадаа алдарта хүдэлмэришэн ангиие түлөөлдэг депутадуудтай хамта баясанабди. Верховно Соведэй олон депутадууд—хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд аятай hайн мэдээнүүдые сессидэ асараа.

Наука болон техникые хүгжөөлгэдэ, замбуулин юртэмсые шэнжэлэн мэдэлгэдэ, арадай соёл культурые хүгжөөлгэдэ манай ороной түйлаhан амжалтануудаар бидэнэр омогорхонобди гээд депутат хэлээ.

Верховно Соведэй үнгэрhэн hунгалтада олонитэ арад зоной угаа эдэбхитэйгээр хабаадалга, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй кандидадуудай түлөө нэгэн hаналтайгаар дуугаа үгэлгэ парти болон арадай бата нэгэдэлые дахяад эли тодоор харуулаа, манай байгуулалтын демократическа шэнжэтэй байhые, гүрэнэй хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ ажалшадай үргэнөөр хабаадалгые гэршэлэн харуулаа.

Маанадай — Верховно Соведэй депутадуудай үмэнэ табигдажа байhан зорилгонууд ямар ехэ ба орёо гээшэб гэжэ энэ трибунада гарахадаа би hанажа ябааб. Иигэжэ би гансаараа hанана бэшэб гэжэ этигэхэ байнаб. Бидэнэр бултадаа арадай угаа ехэ этигэл найдабарида хүртөөбди. hунгагшадай захяануудые абаабди. Энэ үндэр дээдэ этигэл найдабариие харюулхын тулада бүхы хүсэ шадалаа, шадабаряа зорюулхабди.

Угаа ... шухала, угаа ехэ удха шанартай хэрэгүүдые депутадуудай дүүргэхэ байhан тухай К. А. Федин саашань хэлэхэ зуураа, энэ зарлалай Верховно Соведэй ажал ябуулгаяа эрхилжэ байха үедэ манай арад, тэрээнтэй хамта бүхы дэлхэйн ажалшад Агууехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойе hайндэрлэхэ гээд тэмдэглэhэн байна.

Манай ороной уласхоорондын байдал бэхижээ, дэлхэй дээрэхи ушарнуудай хүгжэлтэдэ Совет гүрэн бүри ехээр нүлөө үзүүлдэг болоо гээд депутадууд тэмдэглээ. Эдэ бүгэдэ хадаа манай арадай зүгhөө нэгэн hаналтайгаар дэмжэгдэдэг парти болон Советскэ правительствын зүб ленинскэ гадаадын политикын үрэ дүн болоно.

Тиихэтэй хамта арадуудай хүсэн түгэс сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй замые хааха hэдэлгэ гарган, харата аашануудые, сэрэгэй интервенциие сэхэ хэдэг американ империалистнуудай ээрхэг түримхэй ябуулгануудhаа уламжалан, уласхоорондын оршон байдал улам шахардуу шанга болоно. Вьетнамда Америкын Холбоото Штадуудай хэжэ байhан зэрлиг муухай ээрхэг түримхэй ябуулгада бусад социалис оронуудтай, дэлхэйн хүдэлмэришэн ангитай болон бүхы түрүү олонитэтэй хамта Советскэ Союз шууд сэхээр эсэргүүсэнэ. Вьетнамда США-гай хэжэ байhан ээрхэг түримхэй ябуулганууд хадаа эб найрамдалда, хүн түрэлтэндэ эсэргүү гэмтэ ябадал болоно гээшэ.

Эб найрамдалда дуратай вьетнам арадта эсэргүүгээр американ ээрхэг түримхэйшүүлэй хэжэ байhан дээрмэшэн ёhоной ябуулгые бүхы совет хүнүүд шэнгеэр бидэнэр, Верховно Соведэй депутадууд, hунгагшадайнгаа дура хүсэлэлые элирхэйлэн, уур сухалтайгаар буруушаанабди, энэ оронhоо интервентнүүдэй бүхы сэрэгүүдые гаргаха эрид шанга эрилтэ хэнэбди,—гээд К. А. Федин альга ташалган доро мэдүүлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй ажал ябуулгые саашадань нарижуулан hайжаруулха, депутадуудайнь болон саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэриие эдэбхитэй болгохо, арадай ажахын зорилгонуудые бэелүүлгэдэ Соведүүдэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ партиин XXIII съезд заагаа hэн гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлээ. Манай партиин энэ заабариие дүүргэлтэ болгохын тулада бидэнэр бултадаа хүсэлэл оролдолгоёо таргахабди гэжэ хэлэбэл, бултанайнгаа hанамжые элирхэйлнэб гэжэ hанаха байнаб.

Арадай аша туhын тулада хэхэ ажал ябуулгадаа ехэ амжалта туйлахыень депутадуудта үгынгөө түгэсхэлдэ депутат К. А. Федин хүсэhэн байна.

СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй Союзай Соведэй нэгэдэхи сесси нээгдэhэн тээрэ соносхогдоно.

Депутат В. И. Конотопто үгэ үгтэбэ. Союзай Соведэй Түрүүлэгшээр И. В. Спиридоновые—Ленинградай Смольнинско hунгуулиин округhоо Союзай Соведэй депутадые hунгаха гэhэн дурадхал тэрэ Старейшинэнүүдэй соведэй даалгабаряар оруулаа. Энэ дурадхал нэгэн дуугаар баталан абтаа. И. В. Спиридоновой Президиумдэ ерэхэдэнь, Союзай Соведэй Түрүүлэгшын тушаалда hунгагдаhанчтайнь дашарамдуулан, тэрэниие К. А. Федин халуунаар амаршалаа.

Союзай Соведэй Түрүүлэгшээр намайе hунгажа хүндэлhэнэйтнай, ехэ этигэл найдабари үзүүлhэнэйтнай түлөө гүнзэгы баясхалан хүргэжэ байhанаа элирхэйлэн мэдүүлхыемни зүбшөөгыт. Энэ найдабарииетнай харюулхын, Союзай Соведые эрхимээр түлөөлхын тулада би бүхы хүсэ шадалаараа оролдохоб гээд И. В. Спиридонов хэлээ.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКЦИ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЭ БОЛОН ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАЛГААР РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУД ХООРОНДО ДЭЛГЭРhЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1966 ОНОЙ ТҮРҮҮШЫН ХАХАД ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

1966 оной түрүүшын хахад жэлдэ мал ажалай продукци үйлэдбэрилгэ болон гүрэндэ худалдалгаар республика дотор дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугые 400 түхэриг мүнгэн шантайгаар КАБАНСКЫН АЙМАГТА барюулха. Тус аймаг гүрэндэ hү тушааха түсэбөө 115 процент, мяха—132, үндэгэ—123, ноохо худалдаха түсэбөө 237 процент дүүргээд, мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха хэмжээе ехэдхээ. Нёдондонойхидо орходоо hү, гахайн мяха, үндэгэнэй өөрын үнэ сэнгые хямдаруулаа.

Хоёрдохи мүнгэн шан—250 түхэригые гүрэндэ hү худалдаха түсэбөө —116 процент, мяха—223, үндэгэ—137, ноохо худалдалгаяа 163 процент дүүргээд, нёдондоной энэ үеынхиhөө эдэ зүйлэй продукци гүрэндэ тушааха хэмжээе ехэдхэhэн ХОРИИН АЙМАГТА үгэхэ.

Гурбадахи мүнгэн шан—150 түхэриг МУХАР-ШЭБЭРЭЙ АЙМАГТА барюулха. Тус аймаг гүрэндэ hү худалдаха түсэбhөө 111 процент, мяха—104, үндэгэ—120, ноохо худалдалгаяа 146 процент дүүргэээд, hү, үндэгэ, ноохо тушаалгые нёдондонойхиhоо ехэдхэhэн байна.

Гүрэндэ hү, мяха, үндэгэ худалдалгые нёдондоной энэ үеынхиhөө ехэдхэжэ, гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргэhэн ТҮНХЭНЭЙ, БАУНТЫН аймагуудай hайнаар ажаллажа байhыень тэмдэглэхэ.

МҮНӨӨДЭРЭЙ ЗОРИЛГО:

- Үбhэеэ саг соонь, шанартайгаар хуряажа абаха.
- Звенонуудай ажалые бүтээсэтэйгөөр эмхидхэхэ.
- *Булан тохой газарта hогообори үбhэ бү үлөөе.*

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ГҮРЭНДЭ ТУШААЛГААР ГУРБАН КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ

1966 оной августын 1-нэй мэдээн.

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Мяхан	hүн	Үндэгэн	Ноохон
Баргажанай	39	58	94	33
Бэшүүрэй	48	77	116	91
Зэдын	52	74	121	71
Яруунын	33	76	146	112
Баунтын	31	79	—	—
Загарайн	64	72	103	87
Захааминай	55	72	125	93
Кабанскын	91	80	91	155
Прибайкалиин	77	80	105	68
Хяагтын	55	77	99,9	62
Мухар-Шэбэрэй	48	80	106	92
Сэлэнгын	40	78	121	106
Түнхэнэй	61	76	86	117
Ахын	3	34	—	97
Улаан-Үдын	59	80	103	113
Хориин	49	78	112	98
Республика бүхыдөө	53	75	106	90

МҮРЫСӨӨНЭЙ ОХИИ СООГУУР

Ниитынгээ адууhа малые тэжээлээр хүсэд хангаха гэhэн мүрысөөн манай совхозой бүхы отделенинүүдтэ дэлгэрэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой дүрбэн отделенидэ үбhэшэдэй 19 звено ажаллажа байнхай. Түрүүшын 10 хоногой үнгэрөөд байхада, совхознай мянга гаран гектарай ногоо сабшажа, 6 мянга гаран центнер үбhэ hүрилбэ. Тиигэжэ үбhэ бэлэдхэхэ түсэб 20 гаран процент бэелүүлэгдэбэ.

Үбhэшэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ хоёрдохи отделениин Александр Иванович Усольцевой хүтэлбэрилдэг звено түрүүлжэ ябана. Эдэнэр 1300 центнер үбhэ hүрилхэ түсэбтэй байбал, тэрэнээ 800 центнертэ хүргэнхэй. Звеногой хүн бүхэн дээрэ абажа үзэхэдэ 30 центнер үбhэн хүртэнэ. Арга боломжоёо хаража үзөөд, энэ звеногой гэшүүд түсэбhөө гадуур 200 центнер үбhэ абаха гэhэн зорилго урдаа табиба. Мүрысөөндэ түрүүлжэ гараhанайнь түлөө энэ звенодо дамжуулгын вымпел барюулагдажа, эрье хонин шан ...гтэбэ.

Морин косилкашадай дундаhаа 4-дэхи отделениин косилкашан Бадма Менжуров түрүүлжэ ябана. Тэрэ үдэртөө 3.2 гектар сабшаха нормотой байбал, тэрэнээ 4—5 гектарта хүргэнэ. Хүдэлмэриин шанар hайн. Мүн гурбадахи отделениин косилкашан Жалсарай Хальчаев үдэр бүриингөө даабари 120—130 процент дүүргэнэ.

Үбhэшэдэй хүдэлмэриие али болохоор оньhожоруулха, хүнгэдхэхын тула совхоз доторoo оньhожоруулагдамал 2 звено байгуулаабди. Эдэнэр үбhэшэдэй звенонуудай захилаар ошожо ногоо сабшадаг, тармадаг, hүрилхэдэнь туhалдаг байха юм.

Үбэлдөө үбhэ тэжээл зөөхэдэ амар байхын тула энэ жэлдэ бүхы үбhөө тракторай шарга дээрэ hүрилхэ гэжэ шиидээбди. Звено бүхэн тиимэ шаргануудые хүсэд хүрэхөөр бэлдэнхэй. Шаргынь ута 7 метр болоно. Иимэ 500 гаран шарга хэгдэнхэй.

Үбhэшэдэй звенонууд бултадаа сабшалан дээрэ отог, майхан татажа байрлана. Тэдэнэртэ hайн эдеэн бэлдэгдэнэ.

Үбhэ хуряалгын хүдэлмэри гол түлэб августын 25 хүрэтэр гэхэ гү, али таряа хуряалгын эхилтэр сүм дүүргэгдэхээр хараалагдана. Бухыдөө 30 мянган центнер үбhэ абаха түсэбөө дүүргэхын түлөө оролдонобди.

Энээнэй хажуугаар хоёрдохи үдэрөө силос дарагдажа байнхай. Силостэ хээрын ба таримал ногоон хэрэглэгдэнэ.

Мүн набшаhата тэжээл бэлэдхэгдэнэ.

В. САГАНОВ,
Саянай совхозой директор.

Сошордомо дохёо

НОЙРhОО hЭРИhЭН МЭТЭ

Нёдондо Аргадын совхоздо ямар байдал үзэгдэhэн байгааб? Ажахын адууhа малда тон бага тэжээл бэлдэгдээ hэн. Үбhэ хуряалгын үедэ эндэхи хүтэлбэрилэгшэд хайшаа хэрэгээр хандаа. Теэд эдэ дутагдалнуудынь мүнөө жэлдэшье дабтагдажа байна.

Үбhэ сабшагдаха, силос дарагдаха сагай болобошье, машина, зэмсэгүүд бэлэн бэшэ. Цементээр шабагдаhан силосэй нүхэнүүд үгы шахуу. Морин косилка, тармуурhаа эхилээд, үбhэ хуряалгада хэрэгтэй зэр зэмсэгүүдые заhабарилха гэхэдэнь запасной частьнууд дуталдана.

Нёдондо ажал дээрэнь бэhэл иимэ дутагдалнууд ушаржа, үбhэ хуряалга оройтоhон, хура бороотой байжа, намаг газарай сабшалан уhанда орошоhон юм. Тиигээд үбhэ хуряажа абаха түсэб оройдоол 57 процент дүүргэгдэhэн байгаа. Мүнөө түрүү ажахынууд үбhэеэ шууд сабшажа эхилэнхэй. Теэд манай аргадынхид унтаhан нойрhоо hэриhэн мэтэ hаял үбhэндөө орожо байна. Ажалай муугаар эмхидхэгдэhэн дээрэhээ иимэ байдал ушарна.

Д. САНЖИЕВ.
Баргажан.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Б. Б. СЕЛЬВЕРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын бэлэдхэлэй болон кооперативна эмхи зургаануудта удаан жэлдэ hайнаар ажаллаhайнь түлөө, түрэhөөр 60 наhа ...энтэйнь дашарамдуулан, ...коопсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Сельверов ...ма Будеевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо **Д. РАДНАЕВ.**
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Л. САБУРОВ.**

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй Байшан.
1966 оной августын 1.

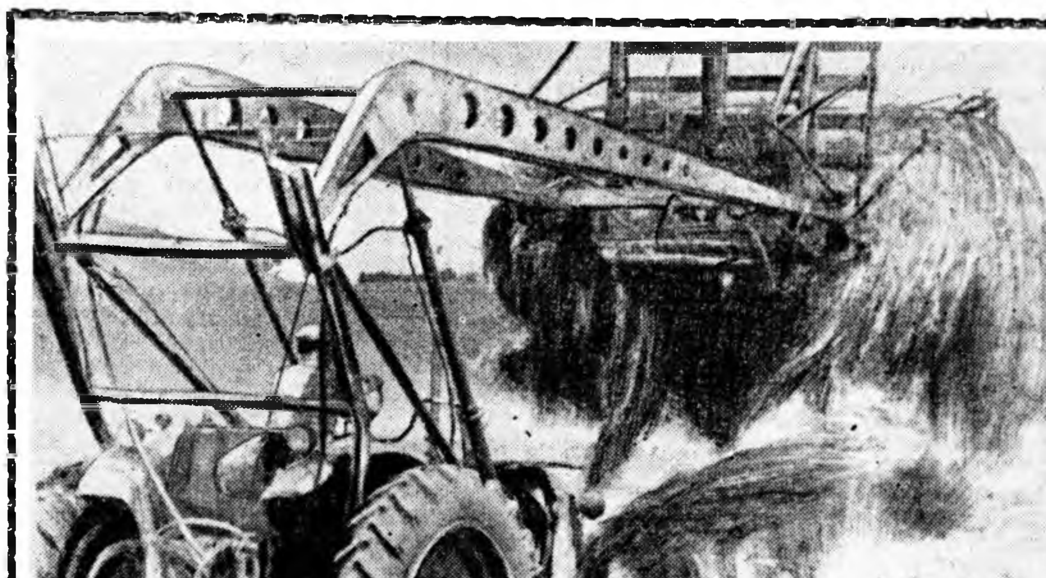

Үбhэеэ шанартайгаар хуряажа абаха гэhэн зорилго Петр Чагдуровай хүтэлбэрилдэг бригадынхид табинхай. Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздоо энэ бригада түрүү ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Үбhэн hүрилэгдэжэ байна. 2. Бригадир Петр Чагдуров.

Л. КРИВУЛИНАЙ фото.

ХУРЯАЛГА ЭХИЛБЭ

Хяагтын «Дружба» колхозой Үнгэрхын отделенидэ горохой ургаса түүбэрилэн сабшалга эхилбэ. Поли дээрэ горох хуряахаар түхеэрэгдэhэн «СК-3» маркын гурбан комбайн гаранхай. Горох сабшалгын хүдэлмэриие комбайнернууд Михаил Васильевич Игумнов, Матвей Ильич Жарников, Василий Ильич Игумнов гэгшэд үргэлжэлүүлнэ.

Колхоз бүхыдөө 213 гектарта горох тариhан юм. Нёдондо горохой үрэhэн абахаар тарилдаhан ургамалынь гектарай 9 центнер ургаса үгэhэн байгаа. Мүнөө жэлдэ уридшалан тоолоhоной ёhоор, гектар бүриhөө 15 центнерhээ доошо бэшэ ургаса хуряагдахаар хүлеэгдэнэ.

Горохой ургаса хуряалга уhалагдаhан газар дээрээ хэгдэжэ байна.

С. БУХАЕВ.

ЭМХИГҮЙ АЖАЛ, ЭБДЭРХЭЙ ТЕХНИКЭ

ХАЛА НУГЫН ҮБhЭ ногооной эдеэшэноод, хангал... гүнэрөөр анхилан бай... haань, баясаха урма... хүсэл түрэгдэнэгүй, нэгэл... сэдьхэл зобооно. Эндэхи ...шад үнгэрэгшэ үбэлжэлгын ... хүшэр байдал hанаандаа ...улхадаа, гарта хүлтөөрөө зул... ...шье hаань, мүнөө жэлэй ургые абаха тухай бодомжолно. Эндэхи ажахын хүтэлбэрилэгшэ... ниитынгээ малда үбhэ тэжээл ...бэлдхэхэ тухайда анхаралаа таби... байhыень Улаан-Үдын аймагай ...вэй нэрэмжэтэ колхозой конто... ...до ороодүй ябахадаа харабабди. ...000 центнер үбhэ бэлдэхэ —ма... зорилго. Үбhэ, силос, набша набшаhаар бэлдэе!». «Үбhөөр эл... бол, hүн, мяхан бии болохол!» ...урая лозунгнууд конторын ...н талада хүн бүхэнэй анхарал ...дуулхаар няагданхай.

Зорилгонууд элирхэйлэгдэнхэй, ...үүлхэл хэрэг үлэнэ ха юм даа. ...д колхозой түрүүлэгшэ нүхэр ...уев мүнөө уряануудай тад он... ...ондо зорюулагдаhан мэтэ, ман... ...уулзажа андалдаhан үгэнүү... ...ээ эхинhээ буруу тээшээ бу... ...ин удхатай хөөрөө дэлгээ hэн.

— Үгы даа. нимэ үбhэн сабша... ...аамнай гарахагүй ха даа,—гэжэ тэрэ хэлэжэ, олон шалтаг дурдаба.

Энэ ажахы бүхыдөө 1280 гектар сабшалантай. Түсэблэгдэhэн ургаса абахын тулада энэ сабшалангай гектар бүриhөө 11 центнерhээ бага бэшэ үбhэн хуряагдаха зэргэтэй. Нёдондо сабшалангhаа оройдоол 8 мянган центнер үбhэн хуряагдажа, энэ хабар олохон малынь үлэнхэ байдалhаа гарэалаа, гүрэндэ тушаагдаха мал ажахын продукцинуудай байгша оной хахад жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй.

Түсэблэгдэhэн ургаса колхозой сабшалангhаа абтаха гү? Али эндэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд мал адууhанайнгаа тоо толгойдо тааралдуулжа, нимэ ургаса саарhан дээрэ хараалhан байгаа гү?

Харганаа нютагаархидые байгаали сабшалангаар гомодхоогоогүй. Сабшалангайнь гектар бүриhөө дунда зэргээр 7—8 центнер үбhэн мүнөөдөө абтажа байна. Энэмнай зарим нютагта муу бэшэ ургасада тоологдожошье болохо. Теэд эндэхи сабшалангай хойноhоо hайн оролдоо hаа, хоёр дахин ехэ ургаса үгэжэ шадахань арсалтагүй. Эндэхи сабшалан бүхыдөө тооной уhалагдадаг юм. Оролдолгын лэ муухаа сабшалангай ургаса бирагүй байшоо.

Гараhан энэшье ургасаяа арьбанаар хуряажа, шэмэ ехэтэй үбhэ бэлэдхэхын тулал ёhотоор оролдогогүйе харахада гомдохоор.

Колхоздо үбhэшэдэй 4 бригадын байгуулагдажа сабшаландаа гараhаарнь хахад hара үнгэрөө. Үбhэндэ ороhон сагhаань хура бороошье haад татаагүй байгаа hэн. Теэд энэ үе соо үбhэ хуряалгын бүхы ажалай гурбанай нэгэшье хубинь хэгдээгүй байна.

Зүүн-Гол газартахи 315 гектар сабшаланда оньhожоруулагдамал бригада оронхой. Энэ бригадын хүсэ харахада, гараар хэхэ ажал үнэхөөрөөшье үгы шэнги. Эндэ 3 тракторай косилка, тармуур, hүрилхэ оньhон, бухалнуудые түлхихэ түхеэрэлгэтэй трактор бии. Бригадада 16 хүн тоологдоно. Энэ хүсэн үбhэндэ ороhон сагhаа хойшо оройдоол 56 гектар сабшаhан, табан hүри хэhэн байха юм. Энэмнай арбаад гаран хоногой хугасаа соо!

Оньhожоруулагдамал бригадые эндэхи сабшалан даahан луговод Чагдаржаб Гармаев хүтэлбэрилнэ. Даahан сабшалан дээрээ шанар hайнтай үбhэ ехээр бэлэдхэхын хойноhоо луговодой эрмэлзэдэг байhаниинь арсалтагүй. Теэд оньhо техникын эртээнhээ бэлэдхэгдээгүй байhанhаа мүнөө энэ халуун хаhа соо эбдэржэ урагшаа ябадаггүйдэ хэниие зэмэлэлтэйб? Оройдоол гурбан тракторай косилкатай аад, заhабарилангүй үбhэндөө ороhониинь гайхалтай. Тэдэниие заhабарилха, hэльбэхэ детальнууд олдоногүй гэhэн шалтаг хүтэлбэрилэгшэд барина. Косилкануудай эбдэржэ урагшаа ябадаггүйhөө бэшэ техникэнь үдэрөө миин шахуу үнгэрэгдэг байна. Нарата үдэрнүүдтэ хэхэ ажалгүйдэжэ, эдэ машинануудай миин хэбтэжэ байхада хэрэг урагшаа ябаха аал?

— Үглөөдэр 5 хүниемнай паар хахалалгада табихань. Үдэр бүхэндэ шахуу косилкашадыемнай hэлгэнэ. Тиимэhээ заhабари муутай косилкануудай эбдэрхэнь бүришье олошорно,—гэжэ Гармаев хэлэнэ.— Техникын ябабал, энэ сабшалан хэдэхэн лэ үдэрэй хэрэг юм hэн бэзэ.

Луговод сэдьхэлээ зобонги. Нёдондо энэ сабшалангhаа 1200 центнер ургаса хуряагдаа. Мүнөө гектар бүриhөөнь дунда зэргээр 6 центнер үбhэн абтахаар багсаагдана. Саг соогоо hайжаруулха ажалай хэгдээ hаа, хоёр дахин ехэ үбhэн сохом абтаха hэн. Эндэ 25 гектар газар аммиагтай уhаар үтэгжүүлэгдээ. Луговодой үгөөр, үтэгжүүлэгдэhэн энэ талмайhаа мүнөө жэл урданайхиhаа 25 процент ехэ үбhэн абтахаар багсаагдана.

— Муу бэшэ сабшалангайбди, теэд үтэгжүүлгэ бирадаггүйhаамнай ургасань ахир гээшэ. Хабартаа наг шэбхэ ёhотойгоор гаргагдаагүй. Оньhото техникээр хүсэд туhалнагүй, — гэжэ Гармаев мэдүүлнэ. Эндэhээ холо бэшэхэн Сосорой бууса гэдэг газарга хүдэлдэг үбhэшэдэй бригадые хүтэлбэрилhэн луговод Найданов мүн лэ иимэ hаналтай.

Олзон гэжэ газарта Шишмаревой хүтэлбэрилдэг 25 хүдэлмэришэнтэй бригада хүдэлнэ. Тэндэ хоёр трактор, гурбан морин косилка бии. Тиибэшье тэдэнэй хэhэн ажал ахир. Июлиин 12-то тэдэ үбhэндэ ороhоншье hаа, мүнөө болотор оройдоол зуун табяад гектар сабшаа.

Сосорой бууса гэдэг нэлэнхы сабшаланда ороhон бригадын ажал хэрэгтэй танилсабабди. Луговод Александр Найдановай ударидадаг энэ бригада колхозой үбhэшэд соо түрүү hуурида гаранхай. Энэ бригада тиимэшье ехэ хүсэтэй бэшэшье hаа, ажалаа зүбөөр эмхидхэнхэй. Бригадын гэшүүд арбаад хүнhөө бүридэhэн гурбан звено болоно hалаад, тус тустаа бэеэ даангы байдалтайгаар ажаллажа, hайн шанартай үбhэ бэлдэнэ. Иигэжэ бүхы бригадануудай хүсэнэй зүбөөр эмхидхэгдэн табигдаа hаа, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз богонихон болзор соо үбhэ хуряалгынгаа ажал дүүргэжэ шадаха hэн.

1280 гектар сабшалан тиимэшье ехэ газар бэшэ. 14000 центнер үбhэ hайн шанартайгаар, богонихон болзор соо бэлдэжэ абаха хүсэн энэ колхоздо бии. Теэд байгаалиин үгэhэн энэ баялигые зүбөөр хэрэглээгүйhөө, жэл бүхэндэ үбhэ тэжээлээр дуталдадаг ушар эндэ тохёолдоно гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Харганаагай дайда баян. Эндэхи сабшаланда ээн ёhoop хандажа, үрэжэлтэ хүрьhэнэйнь ургасые дээшэлүүлхын арга хээ hаа, түсэблэгдэhэн үбhэн хэдэн дахин ахигдаха hэн.

Шэмэтэй үбhэнэй арьбан байдагынь мэдээжэ. Теэд эмхидхэл муутайhаа шэмэ hайнтай үбhэ бэлэдхэхэ үеые алдажа байhандаа тэдэнэй hанаан зобоно гү?

В. ХАРАХИНОВ,
М. БАТОИН,
манай корреспондент.

СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси

КОММУНИЗМЫН АГУУЕХЭ ХЭРЭГТЭ ҮНЭН СЭХЭЭР АЛБА ХЭХЭ!

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Палатын түрүүлэгшын орлогшонороор: Азербайджанай ССР-эй «1 мая» колхозой түрүүлэгшэ **Ш. М. Гасанова**, Украинын ССР-эй Наукануудай академиин президент **Б. Е. Патон**, Гаджикистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Д. Расулов**, Казахай ССР-эй Уран зохёолшодой союзай правлениин нэгэдэхи секретарь **А. Шарипов** нэгэн дуугаар һунгагдаһан байна.

Удаань палатануудай заседаниинуудай, мүн Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседаниинуудай хүдэлмэрилхэ гурим баталагдаа.

Сессиин зүбшэхэ зүйлнүүдые депутадууд хэлсэжэ ороо. Депутат **Ф. А. Табеев** Старейшинэнүүдэй соведэй даалгабаряар үгэ хэлэхэдээ, сессиин зүбшэхэ зүйлдэ доро дурсагдаһан асуудалнуудые табиха гэһэн дурадхал Союзай Соведэй үзэмжэдэ табяа:

1. Союзай Соведэй Мандатна комиссиин һунгалта.
2. Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинуудые байгуулга.
3. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга.
4. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй һунгалта.
5. СССР-эй правительствые — СССР-эй Министрнүүдэй Соведые һунгалга.

Зүбшэхэ зүйлнүүдые, асуудалнуудые хаража үзэхэ гуримые Союзай Совет нэгэн дуугаар баталаа.

Палатын Мандатна комиссие 31 хүнһөө бүридүүлэн депутадууд һунгаа. Комиссиин түрүүлэгшээр депутат **Н. Н. Родионов** (Челябинска область) һунгагдаһан байна.

Иигээд СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй нэгэдэхи заседани хаагдаа.

НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДТЭ

Национальностьнуудай Соведэй нэгэдэхи заседани үдэрэй 12 часта эхилээ.

Нүхэд **А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, П. М. Машеров, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Устинов болон Б. Н. Пономаревой** правительственна ложодо ерэжэ һуухадань удаан альга ташалган болоо.

СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй нэгэдэхи сессие нээхын тулада Национальностьнуудай Соведэй наһажаал депутадуудай нэгэн **Д. С. Коротченкодо** — Украинын ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэдэ үгэ үгэхэ гэһэн дурадхал депутат **В. Е. Лобанок** Старейшинэнүүдэй соведэй даалгабаряар оруулаа.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгада совет арад үнгэрһэн долоон жэлэй үедэ ажалай шэнэ гайхамшаг амжалтануудые туйлаа гэжэ бидэнэр гүнзэгы ехээр һаналаа ханан тэмдэглэжэ шадаха байнабди гээд Д. С. Коротченко хэлээ. Промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин амжалтанууд совет хүнүүдэй байдалые горитойгоор һайжаруулха арга олгоо. Совет соёл культура, арадай гэгээрэл болон элүүрые хамгаалга саашадаа хүгжөө. Арадай аша туһада, коммунизмын һайн һайхан уг зорилгонуудта алба хэдэг манай наука асари ехэ амжалтануудые туйлаа.

Совет арадай туйлалтануудта СССР-эй Верховно Совет—манай ороной гүрэнэй засагай дээдэ орган шухала үүргэ дүүргээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ абтаһан социально-экономическа хэмжээ ябуулганууд юун тухай үнэмшэстэйгөөр харуулнаб гэхэдэ, совет хүнүүдэй аша туһа, тэдэнэй хүсэл эрмэлзэлгэнүүд тухай оролдолго парти болон социалис гүрэнэй гол зорилгонь үнэхөөрөөл болоно. Энэ хадаа бэелүүлэгдэһэн бухы шэнэдхэлгэнүүдэй удхань болоно гээшэ.

Эб найрамдал аршалан хамгаалхын, арадуудай хоорондын хани барисаа бэхижүүлхын тулада гүрэнэй засагай дээдэ орган олон юумэ хээ. Советскэ Союзай амгалан ёһоной гадаадын политика уласхоорондын оршондо угаа ехэ хүндэтэй болонхой. Энэ политика бүхы оронуудай арадуудай дунда улам бүри ехээр дэмжэгдэдэг болонхой. Советскэ правительствын хэмжээ ябуулгануудые, тэрэшэлэн эб найрамдал аршалан хамгаалха, бэхижүүлхэ, арадуудай аюулгүй байдал хангаха зорилгоор СССР-эй Верховно Соведэй хэһэн ябуулгануудые бүхы дэлхэй дээрэхи түрүү үзэл бодолтой хүнүүд баясхалантайгаар угтаһан байна. Вьетнамда Америкын Холбоото Штадуудай эзэргэг түримхэй ябуулга хэһэнһээ уламжалан, СССР-эй Верховно Совет 1965 оной декабрьда долоодохи сесси дээрээ мэдүүлгэ баталан абаа һэн. Энэ мэдүүлгэнь манай орондо, мүн хилын саана ехээр һонирхон һайшаагдаһан байгаа.

Өөрынгөө интернациональна уялгануудта үнэн сэхэ байдаг совет хүнүүд Эхэ оронойнгоо нэрэ хүндын, эрхэ сүлөөгэй түлөө үнэн зүб тэмсэл хэжэ байһан баатарлиг вьетнам арадта бүхы шухала туһаламжа үзүүлнэ, үзүүлхээршье бэлэн байна.

Манай орон аха дүүтэй нэгэ бүлэ болоно гээд Д. С. Коротченко хэлээ. Тэгшэ эрхэтэ совет республикануудай бата бэхи холбоон соо СССР-эй бүхы арадууд экономическа болон соёл культурынгаа талаар үнэхөөрөөл һалбаран хүгжэжэ шадаһан байха юм. Агууехэ Октябриин гал дүлэн соогуур дайшалан абтаһан, батажаһан политическэ тэгшэ эрхые, арадуудай хани барисаае сэрэгэй шэрүүн шанга туршалгануудай жэлнүүдтэ, социализм болон коммунизм байгуулгын үедэ үшөө ехээр бэхижэхын тулада Советскэ Союзда олон юумэн хэгдээ.

Бүхы совет социалис республикануудай экономическа болон культурна саашанхи хүгжэлтэ шэнэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагданхай. Энэ хадаа Ленинскэ национальна политикын эли тодо үзэгдэлнүүдэй нэгэн болоно. Али бүхы талаараа хүгжэхэ, тэдэнэй аха дүүтэй интернациональна нэгэдэлтэй байха найдамтай замуудые арадуудта имагтал социализм нээжэ үгэдэг гэжэ энэ ушар бүхы дэлхэй дээрэ харуулжа үгэнэ.

Совет арадуудай эбтэй эетэй бүлын ажалай шэнэ илалтанууд маанадые бултыемнай баясуулна гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлээ.

Манай орон дотор һуудаг бүхы арадууд Советскэ Союзай Коммунис партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэриин, парти болон арадай бата бэхи нэгэдэлэй ашаар амжалтатайгаар хүгжэжэ шадаһан байна. Энэ нэгэдэл СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын һаяхан болоходо, үшөө дахин эли тодоор харагдаа. Совет хүнүүд арадай нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхэдөө, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые амжалтайгаар бэелүүлхын тулада, манай Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлхын, арадуудай байдал саашадань һайжаруулхын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалхын, бэхижүүлхын тулада дуугаа үгэһэн болоно.

Депутадууд Советскэ Союзай Коммунис партиин политикые шууд сэхээр бэелүүлхэ, совет арадта үнэн сэхээр алба хэхэ гэжэ найдажа байһанаа Д. С. Коротченко үгынгөө түгэсхэлдэ элирхэйлэн мэдүүлээ.

СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй нэгэдэхи сессие нээгдэһэн дээрэ Д. С. Коротченко соносхоо.

Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшын тушаалда **Ю. И. Палецкисые**—Литвагай ССР-эй Тельшяйска һунгуулиин округһоо Национальностьнуудай Соведэй депутадые һунгаха гэһэн дурадхал оруулагдаа. Энэ дурадхалай түлөө депутадууд нэгэн һаналтайгаар дуугаа үгэһэн байна.

Этигэл найдабари үзүүлһэнэйнь, ехээр хүндэлһэнэйнь түлөө Ю. И. Палецкис гүнзэгы ехэ баясхалан хүргөө. Энэ үдэр дээдэ этигэл найдабариие харюулхын, өөртөө даалгагдаһан уялгануудые эрхимээр дүүргэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм болон шадабаряа зорюулхаб гэжэ тэрэ найдуулаа.

Палатын түрүүлэгшын орлогшонороор Самаркандска областиин Даштакибалинска участково больницын главна врач **М. А. Абдуллаева**, Ереванай Кировэй нэрэмжэтэ заводой аппарадчигуудай бригадир **С. М. Петросян**, Белоруссиин КП-гэй ЦК-гай секретарь **С. О. Притыцкий**, уран зохёолшо, РСФСР-эй Уран зохёолшодой союзай правлениин түрүүлэгшэ **Л. С. Соболев** нэгэн дуугаар һунгагдаа.

Палатануудай заседаниинуудай, Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседаниинуудай хүдэлмэрилхэ гуримые депутадууд баталһан байна.

Депутат **З. Ш. Акназарова**[...] халай ёһоор сессиин нимэ[...] зүйлнүүдые депутадууд бата[...]

1. Национальностьнуудай[...] мандатна комиссиин һунгал[...]
2. Союзай Соведэй болон[...] нальностьнуудай Соведэй [...]жын комиссинуудые байгуу[...]
3. СССР-эй Верховно [...] Президиумэй Указуудые бат[...]
4. СССР-эй Верховно Со[...]зидиумэй һунгалта.
5. СССР-эй правительст[...]ветскэ Союзай Министрнүүд[...]дые байгуулга.

Асуудалнуудые хаража үз[...]мые Национальностьнуудай[...] мүн лэ нэгэн һаналтайгаар[...] Тусхайлбал, СССР-эй Верхо[...]ведэй Президиумэй Указу[...]талха, СССР-эй Верховно [...] Президиумые һунгаха, СССР-[...]вительствые байгуулха ту[...]далые хоёр палатын хамтын[...]ни дээрэ хаража үзэхэ гэжэ[...] хэгдээ.

Палатын мандатна комис[...] хүнһөө бүридүүлэн депута[...]гаа. Комиссиин түрүүлэгш[...]путат **А. П. Вадер** (Эстони[...]) һунгагдаа.

Национальностьнуудай Сов[...]рүүшын заседаниин хаража[...] асуудалнууд дүүрэжэ, заседа[...]даһан дээрэ соносхогдоо.

(Т[...]

СОЮЗАЙ СОВЕДЭЙ БОЛОН НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДЭЙ ХАМТЫН ЗАСЕДАНИ

Августын 2-то забһарлалгын һүүлээр депутадууд Кремлиин Ехэ ордон соо дахяад сугларба.

16 часта СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани эхилээ.

Түрүүлэгшын столой саана—палатануудай түрүүлэгшэнэр **И. В. Спиридонов, Ю. И. Палецкис** хоёр, тэдэнэрэй орлогшонор һуунад. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор, Советскэ правительствын гэшүүд байлсана.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. А. Кунаев, П. М. Машеров, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Устинов, В. В. Щербицкий, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономаревые** депутадууд болон айлшад удаан альга ташалгаар угтаба.

Түрүүлэгшэ И. В. Спиридонов Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинуудые байгуулха тухай элидхэл хэхын тулада СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. В. Подгорнодо** үгэ үгэнэ.

Совет гүрэниие бэхижүүлхэ, манай орондо социалис демократиие шууд сэхээр хүгжөөхэ хараа шэглэлые Коммунис парти сэхээр бэелүүлдэг гээд Н. В. Подгорный хэлээ. Энэ хараа шэглэл юугээр тодорхойлогдоноб гэхэдэ, манай бүхы арадай ажалай болон политическэ эдэбхи хэшээлые саг үргэлжэ дээшэлүүлгэдэ, общественын болон гүрэнэй хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ хүн зониие бүри үргэнөөр хабаадуулгада үндэһэлэн, коммунис байгуулалтын орёо зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ болохо байна.

Социалис демократиие, ороной ажабайдал хүтэлбэрилгэдэ арадай хабаадаха бүхы аргануудые саашадань хүгжөөхэ замые Коммунис партиин XXIII съезд хараалаа, Совет гүрэн түрые хүгжөөхэ тухай КПСС-эй Программын дүримүүдтэ үндэһэлэн, съезд хадаа манай арадай эгээн лэ олониитын, эгээн лэ үргэн организациин—ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй үүргые шууд дээшэлүүлхэ шухала гэжэ тусгаар онсолон тэмдэглээ һэн.

Коммунис байгуулалтын мүнөөнэй шатын зорилгонууд хадаа демократическа шэнжыень хүгжөөлгэдэ үндэһэтэн, нютагай Соведүүдһээ эхилэн, Верховно Совет хүрэтэр бүхы Соведүүдэй хүдэлмэриие шууд нарижуулан һайжаруулха эрилтэ табина.

Манай Конституциаар олгогдоһон үргэн ехэ эрхэ түлөөлэлгэеэ бэелүүлхэ талаар СССР-эй Верховно Соведэй хүдэлмэриие шангадхаха тодорхой хэмжээнүүд партиин XXIII съезд дээрэ заагдаһан байгаа. Гүрэн түрын, ажахын болон социально-культурна байгуулалтын шухалын шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ Верховно Соведэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлгэдэ эдэ хэмжээнүүд зорюулагдана.

Манай экономикын, арадай байдал улам һайжаруулха асуудалнуудые СССР-эй Верховно Совет бүри тодорхойгоор, улам гүнзэгыгөөр эрхилдэг болохо зэргэтэй. Промышленностиие, хүдөө ажахы болон барилгые хүгжөөхэ, арадай гэгээрэлые, наука, культурые, элүүрые хамгаалгые, худалдаа наймаае, социальна хангалгые хүгжөөхэ тодорхой асуудалнууд тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Гүрэн түрын ехэ зорилгонуудые дүүргэлгэ СССР-эй Верховно Соведэй ажал ябуулгые сессинүүд дээрэнь, тэрэнэй бүхы органуудай, депутат бүхэнэйнь ажал ябуулгые бүри эдэбхитэй болгохо эрилтэ табина. Манай ороной засагай дээдэ органой хүдэлмэри таһалгаряагүй хэгдэжэ байдаг хүдэлмэри болоно. Энэ хүдэлмэриие сессинүүдэй хоорондо Верховно Соведэй Президиум, палатануудай саг үргэлжын комиссинууд, тэрэшэлэн сэхэ һунгуулиин округуудта депутадууд үргэлжэлүүлдэг.

Совет ороной арадай түлөөлэлгын гуримай шэнжэ шанарһаа уламжалан, ажал хүдэлмэринь иимээр ябуулагдадаг байна. Ажалшадай депутадуудай Соведүүд ажал ябуулгаа эрхилхэдээ, коммунис байгуулалтын шухалын шухала асуудалнуудаар шиидхэбэри гаргалгые, тэдэниие болзотоор бэелүүлгые таһаршагүйгөөр холбодог байха юм.

СССР-эй Верховно Соведэй бүхы хүдэлмэридэ, тэрэшэлэн Соведүүдэй бусад шатануудай хүдэлмэридэ саг үргэлжын комиссинууд шухала үүргэ дүүргэдэг гэжэ дүй дүршэл харуулна. Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй хамһабариин болон бэлэдхэл хэлгын органууд бологшо саг үргэлжын комиссинууд сессиин үзэмжэдэ табигдаха асуудалнуудые урид хаража үзэдэг, шэнжэлдэг, тэдээн тушаа өөһэдынгөө дурадхалнуудые оруулдаг, Верховно Соведэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар гүйсэдхэхы органуудай ажал ябуулгын хойноһоо хиналта бэелүүлдэг байна.

Верховно Соведэй энэ сесси дээрэ палатануудай саг үргэлжын комиссинуудай байгуулагдаха дээрэһээ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум энэ асуудалаар доро дурсагдаһан тодорхой дурадхалнуудые депутадуудай зүбшэн хэлсэлгэдэ табина:

Палатануудай саг үргэлжын комиссинуудай тооe олон болгохо, гүрэнэй ажахын болон социально-культурна байгуулалтын гол шэглэлнүүдээр, тэрэшэлэн СССР-эй Верховно Соведэй ажал ябуулгын тус тус асуудалнуудаар тэдэниие байгуулха гэжэ баг саагдана.

Союзай Соведтэ болон Национальностьнуудай Соведтэ иимэ комиссинуудые байгуулбал таарамжатай гэжэ һанагдана:

түсэблэлгын-бюджетнэ комиссинууд;

промышленностиин, транспортын, холбооной талаар комиссинууд;

барилгын, барилгын материалнуудай промышленностиин талаар комиссинууд;

хүдөө ажахын талаар комиссинууд;

элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын талаар комиссинууд;

арадай гэгээрэлэй, наука болон культурын талаар комиссинууд;

худалдаа наймаанай, ажаһуудалай талаар хангалгын комиссинууд;

хуули гаргаха дурадхалнуудые оруулдаг комиссинууд;

гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссинууд.

Тэрээнһээ гадна, энэ сесси дээрэ байгуулагдаһан мандатна комиссинууд палатануудта бии болоод байна гээшэ.

Мүнөө хүрэтэр палатануудта бюджетнэ комиссинууд, хуули гаргадаг дурадхалнуудые оруулдаг, гадаадын хэрэгүүдэй талаар болон мандатна комиссинууд, харин Национальностьнуудай Соведтэ нэрлэгдэһэн комиссинуудһаа гадна, экономическа комисси байгуулагдадаг һэн. СССР-эй Верховно Соведэй шиидхэдэг асуудалнуудай олон боложо байһан дээрэһээ комиссинуудта хэгдэдэг бэлэдхэлэй хүдэлмэриин хэмжээн горитойгоор нэмээ гэжэ тэдэнэй ажал ябуулгын дүршэл харуулжа үгэнэ.

1957 онһоо Верховно Совет жэл бүхэндэ гүрэнэй бюджедые баталхаһаа гадна, СССР-эй арадай ажахын түсэбые баталдаг болоо гэжэ мэдээжэ. Энээнһээ уламжалан бюджетнэ комиссинууд бюджедые, мүн арадай ажахын түсэбые даб дээрэ урид хаража үзэдэг, тэдээн тушаа тобшолол нуудые хэдэг болоһон байна.

Тиимэһээ палатануудта бюджетнэ комиссинуудтай бэшэ, түсэблэлгын-бюджетнэ комиссинуудтай байха гэһэн дурадхал оруулагдана. Энэ хадаа бюджетнэ комиссинуудай хээд байһан хүдэлмэриин удхада тааралдаха байна.

Түсэблэлгын-бюджетнэ комиссинууд шухала үүргэнүүдые дүүргэхэ болоно. Тэдэнэр хадаа түсэбэй болон бюджедэй ниитэлэгдэһэн гол даалгабаринуудые, арадай ажахын балансынуудые, экономикын һалбаринуудай жэгдэ тааруугаар хүгжэхэ асуудалнуудые, һалбаринууд хоорондын холбоо барисаан болон бусадые хаража үзэхэ байна. Комиссинууд хадаа арадай ажахын һалбаринуудай болон союзна республиканудай талаар гүрэнэй бюджедэй оршо болон гаршануудые, союзна бюджедые, союзна республиканудай бюджедүүдые, национальна доходой, хүн зоной бодото олзын хэр түргэнөөр ургалгые шэнжэлжэ үзэхэ болоно.

Верховно Соведэй ажал ябуулгын бүри үргэн ехэ болоһон ушар саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэридэ ямаршьеб тусхай мэргэжэлнүүдые бии болгохо, гүрэн түрын орёо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ депутадуудые бүри олоор хабаадуулха ябадалда хүргэһэн байна гээд нүхэр Подгорный саашань хэлээ. Эдэ бүгэдын һайн үрэ дүн үгэһэниинь лабтай.

Палатануудай урда тээнь байһан саг үргэлжын комиссинууд ямар нэгэн һалбариин экономикын гү, али социально-культурна байгуулалтын хүгжэлтын асуудалнуудые тодорхой һайнаар, гүнзэгыгөөр эрхилхэ хүсэд һайн арга боломжотой заримдаа байдаггүй һэн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Жэшээлхэдэ, капитальна барилгын асуудалнууд орондо ехэ удха шанартай гэжэ бүгэдэндэ ойлгосотой. Габашье эдэ асуудалнууд мүнөө хүрэтэр имагтал арадай ажахын түсэбэй болон бюджедэй палатануудай бюджетнэ комиссинуудта зүбшэн хэлсэгдэхэдэ, Верховно Соведээр хаража үзэгдэдэг байгаа. Иимэ байдалда депутадууд—комиссиин гэшүүд капитальна барилгын онсо өөрэ асуудалнуудта, энэ хэрэгэй дутуу дунданууды, тэдэниие зайсуулха замуудые шэнжэлгэдэ зохихо саг болон оролдолгонуудаа зорюулжа шададаггүй байгаа.

Палатануудта саг үргэлжын шэнэ комиссинуудые байгуулга, тэрэшэлэн тэдэнэй составые үргэдхэлгэ арадай ажахын хүгжэлтын түсэбүүдые, гүрэнэй бюджедые, тэдэнэй гүйсэдхэл тухай тоосоонуудые бүри һайнаар хаража үзэхэ арга олгохо байна. Һалбаринуудай талаар комиссинууд хадаа түсэб болон бюджедые бүхы ороной гү, али союзна республикын хэмжээн соо хаража үзэхэһөө гадна, ажахын болон культурын тус тус һалбаринуудай түсэбтэ даалгабаринуудые, тусхай министерствэнүүд болон зургаануудай хүдэлмэриие, түсэбүүд болон даалгабаринуудаа тэдэнэй дүүргэлгые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, дутуунуудай шалтагаануудые элирүүлжэ шадаха байна.

Хуулинуудые, СССР-эй Верховно Соведэй тогтоолнуудые, тэрэнэй Президиумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар СССР-эй министерствэнүүд болон зургаануудай, гүрэнэй бусад органуудай ажал ябуулгын хойноһоо бүри амжалтатайгаар хиналта хэхэ эрхэ байдал бии болохо. Тиин министерствэнүүдэй, зургаануудай элидхэлнүүд комиссинуудай заседаниинууд дээрэ саашадаа улам олоор шагнагдадаг болохо, зохихо һанамжа дурадхалнууд оруулагдадаг болохо байһаниинь сохомтой.

Эсэстэнь, промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриие, бюджедэй оршые дээшэлүүлхэ нэмэлтэ нөөсэнүүдые элирүүлхэ, мүн социально-культурна эмхи зургаануудай ажал ябуулгые нарижуулан һайжаруулха шэнэ арга боломжонууд нээгдэхэ байна.

Шэнэ саг үргэлжын комиссинуудай байгуулагдаһанһаа уламжалан, Верховно Соведэй палатануудта урда тээнь бии байһан комиссинуудай дүүргэдэг үүргые һайса тодолхо хэрэгтэй гээд Н. В. Подгорный хэлээ.

Хуули гаргаха дурадхалнуудые оруулдаг комиссинууд урда мэтэ юрэнхы шэнжэтэй, жэшээлхэдэ, сүүд хэлгын, гражданска болон уголовно хуули ёһоной, гэрлэлгэ болон бүлэ тухай хуулиин болон бусад асуудалнуудаар хуулиин проектнүүдые хараалан зохёохо байна. Тиихэтээ хамта хуули гаргалгын дурадхалнуудые оруулдаг комиссинуудай ажал ябуулгада хамаатай асуудалнуудай талаар Верховно Соведтэ, тэрэнэй Президиумдэ мэдэлгэй органуудай хойноһоо хиналта хэхэ ябадал эдэ комиссинуудай хүдэлмэридэ бүри ехэ һуури эзэлдэг болохо байһаниинь сохомтой.

Гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссинууд Совет гүрэнэй гадаадын политикын имэ асуудалнуудые, хариин гүрэнүүдтэй манай ороной экономическа, научна, культурна болон бусад холбоо барисаае, уласхоорондын организацинуудта байдаг совет түлөөлэгшэдэй хүдэлмэриин асуудалнуудые бүри үргэнөөр зүбшэн хэлсэдэг болохо гээшэ ха.

Һунгагдаһан депутадуудай эрхэ түлөөлэлгые шалгахаһаань гадна, энэ эрхэ түлөөлэлгые бэелүүлгэтэй холбоотой зарим асуудалнуудые, — һунгуулиин округуудта депутадуудай хэдэг хүдэлмэриие, һунгагшадай үмэнэ тэдэнэй хэдэг тоосоое хаража үзэлгые, депутадые дуудажа болюулгын зүб байһые шалгалга гэхэ мэтые мандатна комиссинуудта даалгаха хэрэгтэй байгаа.

Шэнэ комиссинуудай хүдэлмэри эмхидхэхэдээ, урда тээнь бии байһан комиссинуудай ажал ябуулгын дүршэлые хараадаа абаха хэрэгтэй байһаниинь сохомтой. Палатануудай бүхы комиссинууд өөһэдынгөө үүргые дүүргэхэдээ, тэгшэ эрхэтэй, хуули ёһоной талаар үүсхэл гаргаха, өөһэдынгөө дурадхалнуудые Верховно Соведэй палатын, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үзэмжэдэ табиха эрхэтэй гэжэ энэ дүршэлынь харуулна.

Саг үргэлжын комисси бүхэн ажал ябуулгадаа хамаатай асуудалнуудаар өөһэдынгөө зорилгонуудые дүүргэлтэ болгохо, тиихэтээе хамта саг үргэлжын комиссинуудай тоогой олон болоһон, тэдэнэй хаража үзэдэг асуудалнуудай нэмэһэн ушар комиссинуудай нягта харилсаатай, хэрэгэй талаар харилсаа холбоотой байха эрилтэ сохом табина гээшэ.

Комиссинуудай шиидхэхэ олон асуудалнууд, илангаяа ажахын асуудалнууд комплексно, захиргаанай элдэб һалбаринуудай хоорондын асуудалнууд болоно гэхээр. Харин ажахын болон культурын бэе бэедээ дүтэ байдаг һалбаринуудта хамаатай аад, хэдэн комиссинуудай ажал ябуулгада оролсодог асуудалнуудые таарамжатай байгаа һаань, эдэ комиссинууд хамтадаа бэлэдхэжэ шадаха байна. Эдэ ушарнуудта комиссинууд хамтын подкомиссинуудые байгуулжа гү, али харилсаа холбооной бусад аргануудые тодорхойлжо шадаха болоно.

Түсэб болон бюджэдые хаража үзэхэдөө түсэблэлгын-бюджетнэ болон һалбаринуудай комиссинуудай холбоотойгоор ажаллалга илангаяа шухала удха шанартай болохо байна. Түсэбэй болон бюджедэй тус тус бүлэгүүдые һалбаринуудай комиссинууд шэнжэлхэ, тиигэжэ өөрынгөө дурадхалнууд болон ажаглалтануудые түсэблэлгын-бюджетнэ комиссинуудта мэдээсэхэ шухала болоод байгаа һаань, тэдээн тухайгаа палатануудта сэхэ элидхэхэ ёһотой болоно гээшэ ха.

Хуулиин проектнүүдые бэлэдхэхэдээ саг үргэлжын комиссинуудай харилсаа холбоотойгоор суг ябуулга хэхэнь шухала болоно. Тиихэдээ хуули гаргаха дурадхалнуудые оруулдаг комиссинууд хуулиин проектнүүдые зохёоходонь бусад саг үргэлжын комиссинуудта өөһэдэйнь гуйлтаар гү, палатын, али Верховно Соведэй Президиумэй даалгабаряар хабаадалсаха ёһотой болоно гээшэ ха.

Верховно Соведэй Президиум саг үргэлжын комиссинуудай үүсхэлые саашадаашье али болохоор дэмжэхэ, хүгжөөхэ, бодото хүдэлмэридэнь тэдэндэ туһалха байна. Министерствэнүүд болон зургаануудта комиссинуудай зүгһөө үгтэһэн һанамжанууд болон дурадхалнуудые бэелүүлгые хангаха хэмжээнүүдые шухала болоһон ушарта Президиум баталан абаха байна.

Саг үргэлжын комиссинуудай болон депутадуудай ажал ябуулгаяа эрхилхэдэ бүри таарамжатай һайн эрхэ байдал бии болгохо хэрэгтэй. Тусхайлбал комиссинуудта хэрэгтэй болохо материалнууд болон документнүүдые хаһа саг соонь үгэхэ, комиссинуудта хүдэлхынь тулада үйлэдбэриин гү, али албанайнь уялгануудһаа тусхай болзор соо депутадуудые сүлөөлхэ тухай, депутадуудай хандалгада зарим тушаалтадай харюу үгэдэггүй, тэдэнэй дурадхалнуудаар хэмжээ абадаггүй байһан тиимэ болошогүй баримтануудые шууд сэхээр зайсуулха шухала байһан тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Энээнэй тулада саг үргэлжын комиссинуудай зорилгонууд болон хүдэлмэрилхэ гуримые тодорхойлһон нэгэн ниитэ хуули гаргаха гээшэ шухала удха шанартай. Палатануудай саг үргэлжын комиссинууд тухай дүримые олдоһон дүй дүршэлые хараада абан ойрын саг соо зохёожо, СССР-эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ табиха хэрэгтэй. Саг үргэлжын комиссинуудай дүүргэхэ үүргэнүүд, тэдэнэй хоорондохи харилсаанай болон хүдэлмэриин гурим, Верховно Соведэй палатануудтай, Президиумтэй, тэрэшэлэн министерствэнүүд, зургаанууд болон гүрэнэй бусад органуудтай комиссинуудай харилсаан дүрим соо наринаар тодорхойлогдохо, мүн депутадуудай—комиссиин гэшүүдэй эрхэ болон уялганууд тодорхойлогдохо ёһотой.

Энэ документын проект бэлэдхэлгые саг үргэлжын комиссинуудтай хамта дүүргэхыень СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, палатануудай түрүүлэгшэнэртэ даалгажа болохо байна.

Саг үргэлжын шэнэ комиссинуудые байгуулга ажабайдалай эрилтые, советскэ түлөөлэлгын органуудай хүгжэлтын дүршэлые харуулна. Саг үргэлжын комиссинуудай системэ болон хүдэлмэри эмхидхэлгые һайжаруулга Верховно Соведэй, тэрэнэй палатанууд болон Президиумэй ажал ябуулгые бүхы талаарнь шангадхаха арга олгохо, совет гүрэн түрын демократическа гол ёһонуудые саашадань хүгжөөлгэдэ туһалха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тоолоно. Арадай һунгамалнуудай эдэбхи хэшээлые шэнээр дэбжээхэ таарамжатай зохид эрхэ байдал бии болохо байна. Энэ хадаа депутадуудай эрдэм мэдэсэ болон дүй дүршэлые бүри ехээр хэрэглэхэ, һунгагшадай һанамжые хараадаа абаха арга олгохо байна бшуу.

Эдэ бүгэдэ хадаа ажахын байгуулалтын талаар Коммунис партиин болон Совет гүрэнэй хараалан зохёоһон үргэн ехэ программые бүри амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ, манай экономикын болон соёл культурын шууд ургалтада, ажалшадай байдал улам һайжаруулгада, коммунизм тээшэ манай Эхэ ороной илалта түгэлдэрөөр дабшалгада туһалха гээд Н. В. Подгорный үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Сессиин хүдэлмэриин баталагдаһан гуримай ёһоор Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй амяар амяараа болоһон заседаниинууд дээрэ энэ асуудалаар шиидхэбэри абтаха, саг үргэлжын комиссинууд байгуулагдаха гэжэ түрүүлэгшэ мэдээсэнэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **А. Н. Косыгинай** мэдүүлгэ соносхогдоно. СССР-эй правительствые байгуулха тухай асуудал СССР-эй Верховно Соведэй хаража үзэлгэдэ табигдаһантай дашарамдан, Верховно Соведэй үмэнэ Министрнүүдэй Совет өөрынгөө эрхэ түлөөлэлгые болюулна, өөрынгөө уялгые дүүрэһэндэ тоолоно гэжэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ. Энээн тухай СССР-эй Верховно Соведэй мэдээндэ хүргэхыень хамтын заседаниин түрүүлэгшые СССР-эй Министрнүүдэй Совет гуйна.

Депутат **Н. Г. Егорычев** (Москва) үгэ хэлэнэ.

Дотоодын, мүн гадаадыншье политикын талаар СССР-эй правительствын хэһэн ашаг ехэтэй нилээд хүдэлмэриие хүнүүд ёһотой тэгшээр сагнана гэжэ тэрэ хэлэнэ. Советскэ правительствын бүхы ажал ябуулгань манай партиин гол шугамые. КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэ бэелүүлгэдэ, арадта алба хэхэ ябадалда зорюулагданхай.

Советскэ правительствын дотоодын болон гадаадын политика, бүхы ажал ябуулгань ажалшадай [...]далай үндэһэн аша хэрэгтэ [...] таарана, энээниие ажалшад [...] һайшаана, дэмжэнэ. СССР-[...] ховно Соведтэ һаяхан болоһ[...] галтанууд энэ политикын зүб[...] ниие шалгаһан ехэ зүйл мүн[...] Эдэ һунгалтанууд парти ара[...] бата нэгэдэлые, нягта ж[...] эли тодоор харуулаа. Совет [...] коммунистнууд болон парт[...] шэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэ[...] дуудай түлөө нэгэн [...]тайгаар дуугаа үгэжэ, Комму[...]тида, тэрэнэй Центральна Ко[...] болон Советскэ правите[...] этигэн найдажа байһанаа хар[...]

СССР-эй Верховно Соведэ[...] депутадууд арадай дура хүсэ[...]рүулан, Советскэ правите[...] ажал ябуулгые һайшааха [...] һананаб гэжэ оратор үргэлжл[...] СССР-эй Верховно Совед[...] СССР-эй правительствын эрх[...]лэлгэеэ болюулха тухай [...] Министрнүүдэй Соведэй Т[...]шын мэдүүлгые баталха, [...] Министрнүүдэй Соведэй ажал[...]гые һайшааха гэһэн дурадха[...]жаал депутадуудай Соведүү[...]габаряар оруулна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральн[...]тарь, депутат **Л. И. Брежн[...]** үгтэнэ. Зал соо нэрьемэ, у[...]га ташалга болоно.

Нүхэд депутадууд! Нүхэр [...] Алексей Николаевичые ССР[...] Министрнүүдэй Соведэй Т[...]шээр дахяад томилхо гэһэн [...]танай хаража үзэлгэдэ Советс[...]зай Коммунис партиин Цен[...] Комитедэй даалгабаряар оруу[...]жэ хэлэбэ. **(Нэрьемэ, үни уд[...]га ташалга).**

СССР-эй правительствын [...]вые, тайлбарилан хэлэбэл [...] Министрнүүдэй Соведые ССР [...] Верховно Соведэй хаража [...] табихыень нүхэр Косыгин [...] Николаевичта даалгаха гэж[...]шэлэн дурадхагдана. **(Альга [...]га).**

СССР-эй Верховно Совет [...] тогтоол нэгэн дуугаар баталан[...]

1. СССР-эй правительство[...]эй Верховно Соведэй үмэнэ эр[...]лөөлэлгэеэ болюулһан тухай [...] Министрнүүдэй Соведэй түр[...]шын мэдүүлгые хараада аба[...]. СССР-эй Министрнүүдэй С[...] ажал ябуулгые һайшааха.
2. Нүхэр Косыгин Алексей [...]лаевичые СССР-эй Министр[...] Соведэй Түрүүлэгшээр то[...] СССР-эй правительствын сост[...]ай дурадхал СССР-эй Верхо[...]ведтэ оруулхыень тэрээндэ да[...]
3. СССР-эй правительствые [...]эй Верховно Соведэй байгуулх[...]тар өөрынгөө уялгануудые дү[...] үргэлжэлүүлхыень СССР-эй Ми[...]нүүдэй Соведтэ даалгаха.

Хоёр палатын хамтын за[...] хаагдаба.

Августын 3-да СССР-эй Вер[...] Соведэй сесси хүдэлмэреэ үр[...]лүүлхэ байна.

(ТАС[...]

Краснодарай хиз[...]та баян ургаса ург[...]лагдажа, Павлов[...] районой «Родина» ко[...]хоз таряа хуряа[...] хатааха, сэбэрлэхэ [...]хы хүдэлмэриие он[...]һон аргаар хэнэ. Т[...]рүүн оруулһан захи[...]һаа гадуур гүрэнд[...] мянган тонно тар[...] худалдагдаад бан[...] Зураг дээрэ: колхо[...]зой таряанай тоог д[...]рэ.

ТАСС-ай фотохрон[...]

ХЭТЭРХЫ ЕХЭЭР УНЖАГАЙРНА

Мүнөө жэл хура бороотой байжа, ургаса хаа хаанагүй яһала һайн. Эртын тарялан түлэг хоолосложо, сэсэглэжэ захалаа. Иигээд лэ таряа хуряалгадаа жэгдэрэн орохо саг дүтэлжэ байна.

Һаяхан Хяагтын аймагай Хүдэри-Сомоноор ябахадаа таряа хуряалгада бэлэдхэлээр һонирхогдобо. Совхозой МТМ гурбадахи отделениин Баян-Булаг гэжэ газарта оршоно. Урдань МТС байһан хадаа хашаа хорёо болоод, бэшэ барилгануудынь яһала һайн. Эндэ хамта 8 узел эмхидхэгдэнхэй. Механическа цехтэ ороходо токарьнууд Петр Максимов, Михаил Красиков гэгшэд ажаллажа байха. Трактор, комбайнай шүрэб гайка, шайба, болты болоод, жэжэ божо юумэнүүдые тошылдохо бариха. Юрэдөө ажал ехэ. Эдэнһээ дулдыдаха юумэеэ саг болзоор соонь, һайн шанартайгаар хээд лэ байдаг шуумар бэрхэшүүл коллектив соогоо суутайнууд. Тоһо түлишын, моторно, шудхалгын, кузнечнэ цехүүд ажаллана. Бултал урдахи ажалдаа. Даб дээрэ харахада, балай унжагайржа байха юумэн харагданагүй. Бултал үдэр үдэрэйнгөө даабарие дүүргэдэг хэбэртэй. Хүдөө ажахын машинануудай заһабари хаража үзэхэдэ бирагүй байшоо.

— Техникээ бэлдэжэл байнабди даа, табан комбайн заһабарилжа сүм бэлэн болгообди, —гээд, ехэхэн юумэ бүтээжэрхиһэн хэбэртэй огсомхоноор совхозой главна инженер нүхэр Степанов харюусажархина.

МТМ-гэй үргэн хашаа соо хэдэн комбайн жэрылдэн табяатай. Тэдэнэй зариманиинь заһабарилагданхай, яндайтар аршагданхай, харахада нюдэндэ зохид. Мүн баһа нюдэ халтирмаараршье юумэд харагдана. Бутархай, эбдэрхэй, шорой тооһондо дарагдашаһан комбайн, бэшэшье хүдөө ажахын машинануудые харахадаа зүрхэ үбдэхөөр. Хэһэн бүтээһэн юумыень харахада хургаа дарамаар үсөөн.

— Табан комбайн бэшэ, арбан комбайн бэлэн болонхой, тиихэдэ силос хуряалгын 8 комбайн заһабарилагдаа, дүрбыень дүүргүүтэйбди. Нэгэл комбайнаа эхилээдүй гээшэ хабди, — гээд МТМ-е даагша Иван Ильич Курикалов хөөрэнэ.

Үнэнтэ дээрэнь шалгаад, хараад үзэхэдэ, арбан комбайнай 4-ниинь сүм бэлэн болоодүй, шүрэб, болтыһаа эхилээд, дутуу дунданууд олон байгаа һэн. Зай арбаншье комбайн бэлэн болоо гэлэй. Һайн гээшэ гү? Аяар июниин нэгэнһээ машина техникээ заһабарилжа эхилээ нэрэтэй бшуу. Хэһэн ажалыень хараад үзэхэдэ, түсэбтэ даабариингаа хахадыеньшье дүүргээдүй байна.

> *Таряа хуряалгадаа хэр бэлэмтэ?*

Түсэбэй ёһоор августын 5-да бухы машина техникээ тарилгадаа бэлэн болгоод байха ёһотой байгаа бшуу. Һара хахад соо 10 комбайн заһабарилагдаба. Тиихэдэ үлөөшэ недели соо 14 комбайн заһабарилха болоно бшуу. Үрдихөөр гү? Хэлэхэнь бэрхэтэй.

Ямар ушар шалтагаанһаа энэ шухала хүдэлмэри саг болзорһоо гээгдэжэ, унжагайржа, гэдэргэ татагдажа байгаа юм гэһэн асуудал табигдана.

МТМ-е даагшын хэлэһэнэй ёһоор, олон шалтаг баримтанууд элирнэ.

Совхозой дүрбэдэхи отделени (эрхимлэгшэнь Г. Н. Раднатаров) 5 механизаторые комбайн заһабарилхые эльгээхэ ёһотой байһан аад, хоёр хүниие эльгээгээ юм. Тэрэ саанаа хэдэн хоног үнгэрһэн хойно. Үшөө 3 комбайниинь задагай зайдан, арбаад хоногто заһагдангүй, миин зүндөө хэбтээ бшуу. Аргаа ядахадаа МТМ-һээ гурбан хүниие абажа, тэрэ комбайниие заһабарилха баатай болоһон юм.

Гансашье энэ бэшэл даа. Совхозой хоёрдохи отделениһээ (эрхилэгшэнь П. И. Протасов) комбайнернууд Василий Собачников Николай Красиков хоёр июлиин 21-дэл комбайнаа заһабарилхаяа ерээ һэн. Тиихэдэ үшөө нэгэ механизатор ерэхэ ёһотой аад, мүнөөшье болотор угы. Комбайниинь эзэнээ хүлеэһээр шорой тооһондо дарагдашанхай 2 һара болножо байна.

Унжагай ябадалай үшөө нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, аймагай «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделениинхид хэрэгтэй запасной частяар хангаһагүй.

Бүри июнь һарада «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэйхид тус совхозые запасной частяар сүм хангахаһаа гадна, өөһэдынгөө механигуудые эльгээжэ, машина техникыетнай сүм заһабарилаад, бэлэн болгожо үгэхэбди гэһэн договор баталһан юм.

Договор баталһанай үглөөдэрынь, июниин 25-да, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй механик нүхэр Москвитин туһаламжа хүргэхээ ерэһэн аад, хоёрхон үдэр байгаад ябашоо.

— Договорой ёһоор, «Сельхозтехникэһээ» 26 аккумулятор, БК-30Б гэжэ включатель, СТ-100 гэһэн 4 стартер абаха ёһотой байһан аад. Мүнөө дээрээ нэгыеньшье абаадүй байнабди. Эдэ хэрэгтэй частьгүйгөөр хүдэлмэреэ саашань ябуулха аргагүйдэнэбди. Запасной часть бэдэржэ хаа-яагүй ябагдаа. Улаан-Үдын «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделенидэ ошоходо, өөһэдынтнай Хяагтын отделени яагаа юм, хэрэгтэй юумээртнай хангаха тэдэнэй уялга ха юм гэжэрхихэ,—гээд МТМ-е даагша Иван Ильич үнэн зүрхэнһөө гомдонгёор хөөрэнэ.

Эндэ хэн зэмэтэй юм, сэхэ хэлэхэнь бэрхэтэй. Таряа хуряалгын газаа орожо ерээд байхада, машина техникэ, зэр зэмсэгүүдээ бэлэн болгоодүй байха гээшэ юунтэйшье эбсэшэгүй хэрэг ааб даа.

Р. ЦЫДЫПОВ,
манай тусхай корр.

Энэ жэлдэ «Аршаан» курортдо хүн зон ехэ олоороо ерэжэ амарна. Амарагшадай дунда Эхэ оронойимнай зүг бүхэнһөө ерэһэн холын аяншад, манайшье республикын ажалшад олон.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тэндэ амарһан Сэлэнгын XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан, коммунис ажалай ударник Б. Д. Батомункуева.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Арадай зараса—ажалай баатар

«Нойр үргэһэн гээшээ хайрлангүй
Татан татан хүхүүлээшэ эжымни хөөрхы даа.
Ном, эрдэмэй дээжэдэ һургагша
Номхон сэдьхэлтэй багшамни хөөрхы даа!» —

гэжэ үни заяанай магтаал шүлэг энэ статья бэшэжэ эхилхэдэмни, эпиграф болохоёо дуугташаһандал, сахилгаан хурдаар толгойдомни орошобо. Теэд эдэ һайхан мүрнүүдые табяашьегүйдэ аргагүйл! «А», «Б» үзэгүүдэй үнэһые анха түрүүн заажа ойлгуулһан, тэдэниие саарһан дээрэ таталхые үнжэгэн зөөлэхэн гарыемнай нугаруулһан багшаяа түрэһэн эхэтэеэ сасуулангүй байжа болошогүй бэшэ аал?

ДЕПУТАТ БАГША

28 жэлэй саана хори наһаа үшөө гүйсөөдүй Дашима Цыреновнада һургуулиин богоһо алхажа ороходоо, сэлгеэ уужам нютагайнгаа сэсэглэн байгаа хүүгэдтэ эрдэм бэлигэй эхин зүргые танюулха гэһэн угаа нангин бодол түрөө һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Дашима Цыреновнагай хуьень дүрөөдэ, гарыень ганзагада хүргэһэн хүүгэдээ хурга даран тоолохо болоо haaнь, нилээдгүй олон болоо. «Хүнэй наһан гээшэ жэгтэйл юумэ байна даа. Сагалаев Александр, Балдуев Николай, Дугарова Һамажап гэгшэдые наһахадам һаяхан лэ намда заалгаһан бэлэйл. Харин мүнөө өөртэймни адли ажал хүдэлмэри хэжэ, зондоо туһатай хүнүүд болошоод ябагшал. Тиимэ даа, һаял гэн гэһэйш, мүнөө тэдэ анханаймни һурагшадай хүбүүд, басагадынь намдаа заалгадаг лэ. Үнгэрэгшэ үбэл Сагалаев Александрай хүбүүн Леня урок соогоо бага сага үлүү үгэ дуугархаяа һанахадань, Леня, болииш, баабайшни намда заалгахадаа оройдоошье үлүү үгэ хэлээгүй, гансал багшын хэлэһые бултыень ойлгохо гэжэ ехэл оролдогшо хамнай. Ши иихэдээ яагаабши,—гэн гэһээмни, хамаг үхибүүдни намайгаа аргагүй гайхангяар гэтэшоод байба гээшэл... Гурбадахи классай үхибүүд юумэн бүхэндэ ехэл һонюуша байдаг гээшэ ааб даа. Лёниин, Дугарай, Любын, Эрдэмэй баабайнууд, Сультимэй, Жалсанай, Наташын эжынүүд заахадаа байхадаа намда заалгаһан юумэл даа. Би тэдэнэртэ дүрбэдэхи класс хүрэтэр заагаа бэлэйб,—гэхэдэмни тэдэм һонирхолдошоо. Дугаров Сультим булсагархан гараа үргэхэдэ, бодожо ерэхэдээ: «Маанадай эжы, баабайда заахадаа та баһа заахан байгаа гүт, тиимэ заахан аад «Отличник» гэжэ ордентой байгаа гүт?»—гэжэ хэдэн дабхар асуудалнуудые табижархиба гээшэл даа. Бэшэшье һурагшадынь баһал һонирхоһон янзатай һурмылдашоод һуугаад һэн. Эдэ асуудалнуудтань харюусахал баатай бологдоо һааб даа.

Таанадай эжы, баабайһаа битнай дэрёод шахуу наһаар эгэшэ хүн бэзааб даа. Эгээ түрүүн багшалхаяа ерэхэдэмни, тэдэ һаял һургуулида ороо һэн. Би тэдэндэ заагааб. «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэжэ орден бэшэ, значок табан жэлэй саана намда бэрюулагдаа. Битнай таби наһандаа шахажа ябаһан хүн гээшэ хаямбиб. Тиихэдэ таанадай эхэ, эсэгэ гушаад һая гаража ябаһан зон хаям гэжэ байгаад лэ бэе бэеэ ойлголсоо бэмди».— гэжэ багша хэлээ һэн ха.

Дашима Цыреновнагай «таби наһандаа шахажа ябанаб» гэхэдэнь, һурагшадынь бүришье гайхашоо ёһотой даа. Үшөө тиигээд эхэ, эсэгэнэрэйнь түрүүшын багша байхадань. Аяар таби наһатай аад, теэд ямар залуугаар харагдадаг гээшэб. Залуу багшанарта өөрынгөө дүй дүршэл яаһан эгээстэй бэрхээр дамжуулдаг, ажалдань али болохоор туһа хүргэхэ гэжэ оролдодог гээшэб. Ростов, Липецк, Татарай багшанарай баян дүршэлые һайсал шудалжархиһан байдаг лэ. Хэшээлдэнь бидэ багшанар—кухээйнь ороходо, ехэл һонирхолтой. дүшэн таба минутын үнгэрһэн йон обёоргдохогүй. Үшөөл хэшээл дүүрээд бү орхиһой гэжэ һанатаршни һургуулиин шэнгэхэн дуутай хонхо жэнгиршэхэл даа.

— Хүндэ туһатай ажал хэхэл гээ һаа, эртээнһээл эхилжэ сагаа һайнаар хубаарилжа һурагты. Сүүдхын 24 час гээшэтнай ехэ саг бэшэ гээшэл! Энээнэй 10 часынь амаралтада гаргахадаш оройдоол 14 час үлэнэ бшуу. Энэ саг соо ехэл юумэ бүтээжэ үзэхөөр сагаа хубаарилха ушаргай юм. Залуушуул аад, амарха ехэл дуратай байдаг. Сүүдхын 12 час соо юушье хэнгүй унтаад лэ байгаа һаа, хүнэй тэн хахад наһан ямаршье туһа нэмэригүйгөөр үнгэршэнэ бшуу, — гэжэ Дашима Цыреновна заадаг.

Зондоо ямаршьеб даа, ашагтай ажал хэхэ гэжэ эрмэлзэдэг хүнэй үгэнүүд энэ бэшэ аал?

Дашима Цыреновнагай ажалынь гансахан һургуулида хэшээл үнгэргөөд дүүрэдэг бэшэ. Хэшээлнүүдэйнгээ һүүлээр тэрэ заатагүй ямар нэгэн түрэлхидэйдэ ошожо, али нэгэн һурагшынгаа гэртэхи ажабайдалтайнь һайнаар танилсаха, үгышье һаа, Заһаата тосхонһоо хоёр модо тухай газарта байдаг Чисаанын совхозой нэгэдэхи отделениин һү һаалиин фермэ дээрэ, машина техникэ заһабаридаг механизаторнуудай дунда ошонхой, дэлхэй дээрэ боложо байгаа үйлэ хэрэгүүд тухай тон һонирхолтой хөөрөө үнгэргэжэ һууха. «Уласхоорондыншье, хүдөө ажахыншье, парти болон правительствын шухала шухала тогтоолнуудааршье асуудал һурахада Дашима Цыреновна тоб гэмэ аад, тон лэ ойлгосотой харюу үгэдэг лэ. Багшал хадаа багша байна даа», —гээд механизатор Владимир Федорович Дианов омогорхолоо мэдүүлнэ.

Һүүлэй 12 жэл удаагаар Дашима Цыреновна класста нэгэшье һурагшые үлөөнгүйгөөр ябана. Энэ хадаа оронойнгоо түрүү багшанарай дүй дүршэл ханамжатай һайнаар шудалһанай, эсэхэ сусахаяа мэдэнгүй хүдэлһэнэй аша үрэ болоно хаям даа.

Олон удаан жэлнүүдтэ амжалтатай һайнаар хүдэлһэн хүн гүрэн түрынгөө зүгһөө заатагүй баяр баясхаланда, хайра шанда хүртэһэн байдаг гээшэ ааб даа. Дашима Цыреновнае РСФСР-эй гэгээрэлэй министерство «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэжэ значогоор 1960 ондо шагнаа һэн. Мүн 1964 ондо нүхэр Цыреновада Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар «БурАССР-эй габьяата багша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй. Тиимэ даа, ажалша хүниие ажалаарнь сэгнэдэг даа. Нютагайхиниинь Дашима Цыреновнае Чисаанын сомоной Соведэй депутадаар һунгаа һэн. Сомоной Совэдэй депутадаар һунгагдаад байхадаа Дашима Цыреновна һунгагшадайнгаа захяануудые гүйсэд дүүргэхээр оролдодог.

Ч. ДАРИБАЗАРОН,
багша.

Комсомолой организациин секретарь Василий Митев—ракетчик-оператор. Сэрэгэй кораблиин эрхим мэргэжэлтэдэй нэгэн. Һая залуу моряк КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаа.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЁЛШОД—ҮБҺЭШЭДТЭ

ОРЛИК. **(Телефоноор абтаба).** Ольга Балдановагай хүтэлбэри доро аймагай түбэй 12 залуушуул агитбригада болон бүридэжэ, үбһэшэд дээгүүр ябажа байна. Эдэнэр табан хоногто «Улаан Аха» колхозой сабшалан дээгүүр аяншалаад, мүнөө Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ошобо.

Соёлой эдэбхитэд үдын хоолой үедэ, үдэшэ үбһэшэдэй урда зүлгэ ногоон талмай дээрэ уран һайханай һонирхолтой концерт наада табина. Мүн харуулан ойлгуулха агитаци эмхидхэнэ, лекци, хөөрэлдөө хэнэ. Өөһэдынгөө хүдэлмэриһөө сүлөө сагта агитбригадынхид үбһэ сабшана, тармана, һүри хаяна. Иигэжэ алишье талаараа үбһэшэдтэ туһа хүргэдэг, тэдэнэрэй эрилтые хангадаг энэ агитбригадын гэшүүд хаа хаанагүй халуунаар хүлеэгдэн угтагдана. Тэдэнэрэй саашанхи замайнь маршрут — «Коммунизм» колхоз. Аяншад ехэнхи замаа ябагаар ябана.

В. ГАЛСАНОВ.

„АРШААН“ КУРОРТДО...

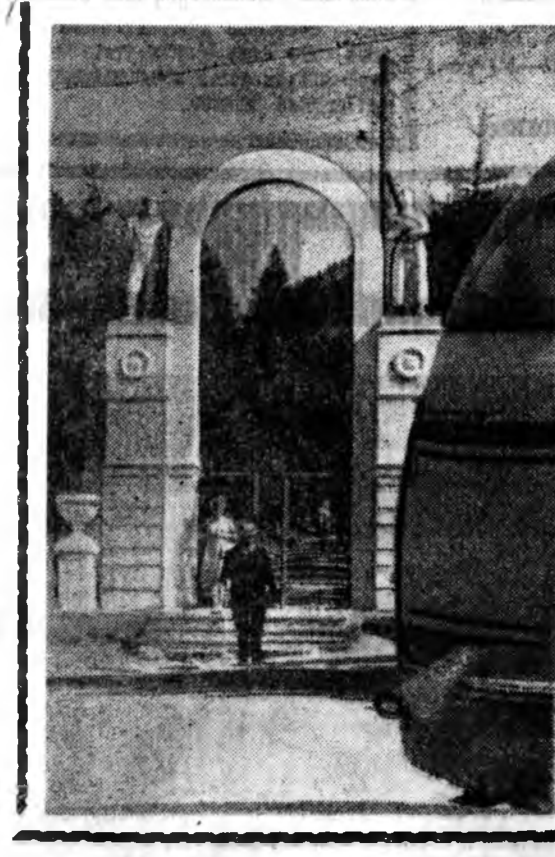

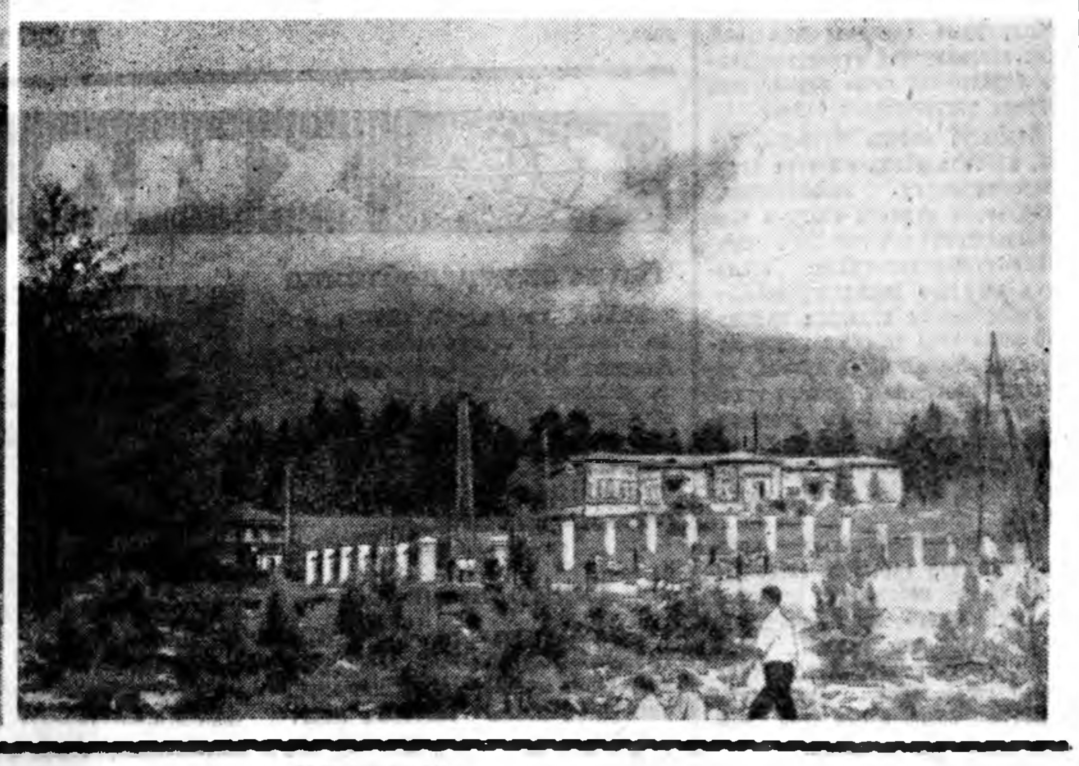

ҮНЭХӨӨРӨӨЛ БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

СССР-эй ДОСААФ-ай ЦК-гай ТҮРҮҮЛЭГШЭ, АРМИИН ГЕНЕРАЛ А. Л. ГЕТМАНЭЙ ХӨӨРӨӨН

ДОСААФ гэжэ олон миллион тоото оборонно-патриотическа бүлгэм бүхы совет арадай зүгһөө үргэнөөр дэмжэгдэдэг. Дүшэ шахуу жэлэй турша соо ажаллахадаа, энэ бүлгэм совет ороной өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэхижүүлхын тулада олон юумэ хээ. Уласхоорондын байдалай шахардуу шанга болоод байһан эрхэ байдалда энэ оборонно бүлгэмэй үүргэ улам бүри дээшэлнэ.

ТАСС-ай шэнжэлэгшэ А. Романов СССР-эй ДОСААФ-ай ЦК-гай түрүүлэгшэ, армиин генерал А. Л. Гетмандэ хэдэ хэдэн асуудалаар хандаһан байна.

Асуудал: Андрей Лаврентьевич, дайн байлдаан ямар байдаг бэ гэжэ та һайн мэдэхэ байнат. Фашизмтай тэмсэлэй хүндэ хүшэр жэлнүүдтэ Эхэ ороноо хамгаалгада ажалшадые бэлэдхэхэ талаар һайн дуранай оборонно-патриотическа бүлгэм, танай һанамжын ёһоор, өөрынгөө үүргые хэр зэргээр дүүргэһэн байнаб?

Харюу: бүлгэмэй хүдэлмэриие Советскэ правительство үндэрөөр сэгнэһэн байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр удангүй, 1947 ондо, энэ бүлгэм Улаан Тугай орденоор шагнагдаа һэн. Эхэ ороноо хамгаалха тухай ленинскэ заабаринуудые арад ходоодо һанажа ябадаг, бэелүүлдэг, тиимэһээ манай арми ходоодо нарижуулан һайжаруулагдажал байдаг. Оронoй экономическа хүсэ шадалые хүгжөөхэ, өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэхижүүлхэ, арадые Эсэгэ ороноо хамгаалхаар ходоодо бэлэн байлгаха хэрэгтэ Коммунис парти, правительство тусгаар анхарал хандуулдаг. Лётчигууд, парашютистнууд-десантнигууд, снайпернууд, миномётчигууд, радистнууд, жолоошод—дайнай фронтнууд дээрэ, партизануудай отрядуудта, арадай һайн дуранай частьнуудта ябажа байлдагшад—олонхидоо манай бүлгэмэй клубуудта бэлэдхэл гараһан байха юм. Минии командалдаг танкова соединенинүүдтэ Осоавиахимда сэрэгэй мэргэжэл олоһон олон хүн байдаг һэн. Алдаршаһан баатар-лётчигууд Покрышкин, Кожедуб, Маресьев, Чечнева, снайпер Павлюченко болон бусад —манай клубуудта хүмүүжүүлэгдэгшэд болоно. 273 досаафайхидай Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһөөр, тиихэдэ хэдэн мянган досаафайхидай орденууд болон медальнуудаар шагнагдаһаар бидэнэр омогорхонобди.

Асуудал: мүнөөнэй шатада ДОСААФ-ай зорилгонууд хубилаа гү?

Харюу: зорилгонууд хубилаагүй, зүгөөр нилээд орёо нарин болоһон байна. Эдэ зорилгонууд «ДОСААФ-ай хүдэлмэриин байдал, тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд» тухай энэ оной май һарада КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй абаһан тогтоол соо найруулагданхай. Һүүлэй жэлнүүдтэ бүлгэмэй организацинууд хүдэлмэреэ эдэбхитэй болгоо гэжэ тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Гэбэшье хүн зоной дунда хэгдэдэг оборонно-ниитын хүдэлмэриин хэмжээн мүнөөнэй эрилтэнүүдые хангажа шаданагүй. Ажалшадые сэрэгэй-патриотическа үзэлөөр хүмүүжүүлхэ, сэрэгэй-техническэ эрдэм дэлгэрүүлхэ хүдэлмэридэ ДОСААФ-ай олон организаци һулаар хабаадана. Залуушуулай нилээд олониинь ДОСААФ-ай организацинуудай ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадуулагданагүй, сэрэгэй-техническэ түхэлэй спортдо бүлгэмэй гэшүүд үсөөнөөр хабаадуулагданхай.

Манай бүлгэмэй ажал ябуулгын гол шэглэл, тэрэниие һайжаруулха тодорхой хэмжээнүүд тогтоол соо тодорхойлогдонхой. Оронoй өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэхижүүлгэдэ, социалис Эхэ ороноо хамгаалгада ажалшадые бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр туһалха гээшэ ДОСААФ-ай гол зорилгонь саашадаашье байха ёһотой. Гоёожо хэлэбэл, бидэнэр—совет зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дайшалхы халаан, арми болон флодой түрэл дүүнь болоно гээшэбди. ДОСААФ-ай гэшүүд ямаршье үедэ буу зэбсэг гартаа барижа, Эхэ ороноо эрэлхэгээр, шадамараар хамгаалхаар зэһэнги бэлэн байха зэргэтэй.

Мүнөөнэй дайн байлдаанай онсо шэнжэ шанарые гражданска оборонын талаар хүн зоной уялгые совет хүнүүдтэ тайлбарилха гээшэ манай уялга болоно. Хүдэлмэришэн, колхозник болон һурагша залуушуулые, пионернүүд болон һургуулиин үхибүүдые сэрэгэй-патриотическа үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлгэ тусгаар шухала удха шанартай гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Сэрэгэй албанда залуушуулые бэлэдхэхэ гээшэ урда мэтэ бүлгэмэй шухалын шухала зорилгонуудай нэтэн занда үлэнэ. Эдир залуу хүбүүн бүхэн армида татагдахынгаа урда тээ сэрэгэй-техническэ эрдэмые зарим зэргээр мэдэдэг болоһон байха ёһотой.

Асуудал: хэлэжэ болохо байгаа һаань, оборонно хүдэлмэриин дэлайсые харуулһан хэдэн тоо дурдахыетнай хүсэхэ байнаб.

Харюу: дурдажа болоно. Мүнөө үедэ армида татагдадаг дүрбэн залуу хүн бүхэнэй нэгэниинь ДОСААФ-ай организацинуудта ябажа, сэрэгэй-техническэ мэргэжэлтэй болоһон байдаг. Оборонно бүлгэмэй Московско, Львовско, Калининска, бусад хэдэн областной организацинуудай үүсхэлээр һуралсалай пунктнууд олоор байгуулагдана. Эдэ пунктнууд сэрэгэй албанда татагдахын урда тээ залуушуулые бэлэдхэхэ эгээн лэ олониитын арга болонхой.

Үшөө нэгэ баримта дурдая. Бүлгэмэй клубуудай курсануудта, һургуулинууд болон спортивно-техническэ клубуудта ажалһаа һамшангүйгөөр, гүрэнэй зөөри гаргашалгагүйгөөр жэл бүхэндэ олон жолоошод бэлэдхэгдэдэг. Шухала болоод байгаа һаань, мүнөөнэй хэдэн олон дивизинүүдэй автомобильнууд болон бронетранспортернуудые жолоошодоор нэгэн доро хангахын тулада эдэ жолоошод хүсэд хүрэхэ байна. Арадай ажахыда, манай зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ хэрэгтэй болохо хоёр миллион үлүүтэй техническэ мэргэжэлтэд нёдондо жэлэй, энэ жэлэй түрүүшын хахадай турша соо бэлэдхэгдээ.

Асуудал: гэшүүнэйнгээ түлөөһэнүүдые хаһа саг соонь түлөөд лэ, ДОСААФ-ай олон гэшүүдэй хизаарлагдаг байһаниинь гэмшэлтэй...

Харюу: бүлгэмдэ олон миллион ажалшадай материальна дэмжэлгэ үзүүлхэ гээшэ мүн лэ тон шухала байна. Энэ дэмжэлгэ һуралсалай-спортивна, техническэ бата һайн баазатай байха арга мааһадта олгоно.

Асуудал: Та, нүхэр генерал, энэ баазые хүгжөөхэ, нарижуулан һайжаруулха тухай бүри дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэхэгүй гүт?

Харюу: 1967—1970 онуудта союзна республикануудта автомобильна урилдаа хэхэ найман тухэреэлэн тойроһон шоссейнэ харгы, урилдаанай харгытай 24 мототрек, уһанда тамарха нээмэл бассейнтэй 20 уһанай станци бариха гэжэ хараалагдана. Тэрээнһээ гадна, 1970 он хүрэтэр уласхоорондын классай түбэй автомотодром Москвада баригдаха гэжэ шиидхэгдэнхэй. Үлүү гараад, ашаглагдангүй хэбтэдэг техника, түхеэрэлгэ болон һуралсалай хэрэгсэлнүүдые ДОСААФ-ай организацинуудта түлөөһэгүйгөөр дамжуулан үгэхыень министерствэнүүд болон зургаануудта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй тогтоолоор зүбшөөгдэнхэй. ДОСААФ-ай Украинын, Армениин, Белоруссиин комитедүүдэй үүсхэлээр техническэ һуралсалай байшангуудые, һуралсалай пунктнуудые, спортивно-техническэ клубуудые барилга дэмжэгдэхээр, һайшаагдахаар байна гээшэ.

ДОСААФ-ай организацинууд бүхы оборонно хүдэлмэреэ ябуулхадаа партийна организацинуудай, ажалшадай депутадуудай Совэдүүдэй, комсомолой, профсоюзуудай, министерствэнүүд болон зургаануудай предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой частьнууд болон соединенинүүдэй командирнуудай, политорганизацинуудай зүгһөө саг үргэлжын туһаламжа абадаг байнабди.

Партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын нэрлэгдэһэн тогтоол хадаа ажалшадые, илангаяа залуушуулые, сэрэгэй-патриотическа үзэлөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүри ехээр анхарал табиха тухай партийна, советскэ органуудта эрилтэ табина. Оборонно бүлгэмэй хүдэлмэридэ бүхы комсомольско организацинуудай эдэбхитэйгээр хабаадалгые хангахыень ВЛКСМ-эй ЦК-да даалгагдаа. ДОСААФ-та бүри ехээр туһалха гэжэ профсоюзуудта һанамжалга дурадхагдаһан байна.

Асуудал: бүлгэмэй зэргэдэ бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон спортсменүүд олон. Сэрэгэй-техническэ түхэлэй спортын ямар байдалтай, саашадаа хүгжэхэ ямар хараа замтай байһан тухай та мэдээсэжэ шадаха байна гүт?

Харюу: манай спорт жэл ерэхэ тудам бэхижэнэ. Эгээн һүүлшын гэршэ гэхэдэ, техническэ түхэлэй спортын талаар бүхэсоюзна III спартакиадада 25 миллион үлүүтэй хүн хабаадаа. Энэ хадаа хоёрдохи спартакиадынхида орходоо нэгэ хахад дахин олон. 1964—1965 онуудта хэдэн зуу мянган хүн разрядтай—спортсменүүдэй нормативуудые дүүргээ, хоёр мянган хүн спортын мастер болоо. Имэрхүү олон жэшээ дурдажа болохо байна. СССР-эй арадуудай болохоёо байгаа спартакиадын программада техническэ түхэлэй спорт анха түрүүн оруулагданхай. Тэрэнэй үедэ досаафайхид түйлаһан амжалтануудаа батадхаха, саашадань арьбадхаха гэжэ бидэнэр найданабди.

Парашютна спортоор бүхэдэлхэйн чемпионадуудта, мотоциклетнэ кросс то, бусад хэдэн уласхоорондын харюусалгатай уулзалгануудта СССР-эй суглуулагдамал командануud августда хабаадаха. Августын 7-до, Москвада авиационно-спортивна ехэ һайндэрөөр дээдэ пилотажай талаар дэлхэйн IV чемпионат Тушинска аэродром дээрэ үнгэргэгдэхэ.

Сэрэгэй албанда бэеэ бэлэдхэжэ байһан залуушуулда зорюулагдажа, «Эхэ ороноо хамгаалгада бэлэн бай» гэһэн спортивно-техническэ шэнэ комплекс байгуулагдаа гэжэ танда мэдээжэ байгаа ёһотой. Энээнэй онсо шэнжэнь гэхэдэ, сэрэгэй-техническэ ямар нэгэн мэргэжэлые заатагүй шудалха гэжэ хараалагдаһан байха юм. Мүнөө жэлдэ армида татагдаха залуушуулай нилээд олониинь ГЗР значогтой болоһон байха.

Асуудал: хөөрэлдөөнэйнгөө эхиндэ общество дотор ракетчигүүдэй кружогууд бии гэжэ халта хэлэһэн байнат. Тэрээн тухай юу нэмээжэ хэлэхэ байнабта?

Харюу: 1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай бүри урда тээ оборонно-патриотическа бүлгэмдэ реактивна хүдэлөөе шэнжэлхэ бүлэгүүд (ГИРД) хүдэлдэг байгаа гэжэ бидэнэр омогорхолтойгоор тэмдэглэхэ байнабди. Тэдэнэр лэ шэнгэн түлишөөр хүдэлдэг ракетэнүүдые дэлхэй дээрэ анха түрүүн байгуулжа, табижа шадаһан байгаа. ДОСААФ-ай аэроклубуудта һурадаг лётчик, планерист гү, али парашютист бүхэн, эдир ракетчигүүд болон космонавтнуудай кружогуудта һурадаг хүбүүд, басагад бүхэн хэзээдэ нэгэ замбуулинай онгосонуудые планетэнүүд тээшэ жолоодожо болохобди гэжэ досоогоо найдан этигэжэ ябадаг байна бшуу. ДОСААФ хадаа техническэ эрдэмдэ, эрэлхэг зоригто мэргэжэлнүүдтэ һургадаг, зүрхэтэй хатуу спортсменүүдые бэлэдхэдэг организаци болоно бшуу.

Асуудал: социалис оронуудта баһал иимэ оборонно бүлгэмүүд бии байгаа ёһотой даа. Тиимэ байгаа гээшэ һаань, ДОСААФ-ай хоорондохи харилсаа холбоон ямараар хүгжэнэб?

Харюу: бүхы шахуу социалис орондо һайн дуранай оборонно организацинууд бии. ДОСААФ тэдэнтэй үнэхөөрөөл аха дүү ёһоной нягта холбоотой юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ спортивна хамтын хэмжээ ябуулганууд улам олоор абтадаг боложо байнхай.

Үнэхөөрөөл бүгэдэ арадай бүлгэмэй ажабайдалай бүхы талыень богонихон хөөрэлдөөнэй үедэ хүсэдөөр харуулхань бэрхэтэй байна. Бүлгэмэй хүдэлмэридэ бага бэшэ дутуунууд бии гэжэ хэлээ һэм. ДОСААФ хүдэлмэреэ һайжаруулха. Оборонно-ниитын хүдэлмэри эрид һайжаруулха тодорхой хэмжээнүүдые ДОСААФ-ай ЦК-гай пленум майда хараалаа һэн.

Совет засагай 50 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бэлэдхэхэ урятайгаар манай бүхы хүдэлмэри мүнөө хэгдэнэ гэжэ хэлэхэ байнаб.

Мүнөө Вьетнамда эсэргүүгээр Америкын империализмын хэжэ байһан дайн байлдаан бүгэдэ ниитын эб найрамдалда аюул тохёолдуулна. ДОСААФ бүлгэмэй гэшүүд бүхы сэдьхэл зүрхөөрөө вьетнам арадта талархана.

Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые дээшэлүүлхэ, эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ эрхим туһа нэмэри оруулхын тулада олон миллион тоото оборонно бүлгэм бүхы хүсэ шадалаа зорюулха.

Спорт Спорт

ФУТБОЛ

ЭРХИМЛЭГШЭНЬ 25 ОЧКОТОЙ

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын «Б» класcай футболистнууд ээлжээтэ—арбан долоодохи наадаяа үнгэргэбэ. Эндэ наадаhан 12 команда сооhоо Владивосток городой «Океан» эрхимлэжэ ябана. «Океанай» футболистнууд эдэпэртэ айлшаар ерэhэн Находкын «Рыбак» командые 3:0 тоотойгоор шүүгээд табяа. Иигэжэ эдэнэрнай дүн хамтаданъ 25 очкотой болобо. Хоёрдохи hуурида Ангарскын «Старт» команда гараад ябана. Эдэнэр Шэтын «Забайкалец» бүлгэмэй футболистнуудтай өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа, айлшадаа 1:0 тоотойгоор шүүжэ, хамта дээрэнь 24 очкотой болоhон байна. Хорин гурбан очкотой болоод ябаhан Новокузнецкын «Металлург» гурбадахи hуури эзэлнэ. Эдэнэр Киселевскын «Труд» командада айлшалхадаа, уулзалгаяа 1:1 гэhэн тоотойгоор түгэсхөө. Дүрбэдэхи hуурида хорин хоёр очкотой болоhон Красноярскын «Локомотив» команда гарана. Эдэнэр энэ наадаанда хабаадалсаагүй. Тус тустаа 20—20 очкотой болоhон Улаан-Үдын «Сэлэнгэ», Прокопьевскын «Шахтёр» команданууд таба. зургаадахи hуури эзэлнэ. Манай «Сэлэнгэ» Эрхүүгэй «Ангарада» 1:0 тоотойгоор шүүгдэhэн haaб даа. Мүн «Шахтёр» Рубцовскын «Торпедо» бүлгэмэйхидтэ 1:0 тоотойгоор шүүгдэhэн байна.

«Торпедо», «Цементник» команданууд мүн лэ аб адлихан—16—16 очкотой, долоо, наймадахи hуурида гараба. «Цементник» (Семипалатинск) командын футболистнууд Бийскын «Прогрессые» 4:0 тоотойгоор шүүгээ. Комсомольск-на-Амуре городой «Авангард», Эрхүүгэй «Ангара», Павлодарай «Иртыш» команданууд 15—15 очкотой, удаадахи hууринуудые эзэлхэ болобо. Благовещенскын «Амур» арба нэгэн очкотой, арбан дүрбэдэхи hуури эзэлнэ. hүүлшын хоёр hуурида «Прогресс», «Труд» команданууд гаранхай. Эдэнэр 10—7 очкотой болоhон байна.

Үсэгэлдэр манай «Сэлэнгэ» Красноярскын «Локомотив» командатай наадаhан. Уулзалга ямараар дүүрээ хаб гэhэн мэдээсэл үглөөдэрэймнай номерто уншаарайгты.

Т. БАДМАИН.

ХУДАЛДААНАЙ ЯАРМАГ

Городой культурын болон амаралтын парк соо эмхидхэгдэhэн выставкын машина бүтээлгын павильон соо Нютагай промышленностиин ба арад зоной хэрэглэмжэ хангалгын министерствэнүүдэй предприятинуудай бүтээдэг продукцинуудые харуулан худалдаха яармаг августын 2-то нээгдэбэ. Эдэ предприятинуудай бүтээдэг продукцинуудые худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта худалдаха хэлсээ баталалгын иимэ яармаг жэл бүхэндэ үнгэргэгдэдэг байна.

Яармагта мебель бүтээдэг, гутал, хубсаhа оёдог, амhарта хэдэг предприятинууд хабаадалсана. Павильоной залнууд соогуур тэдэ предприятинуудай гаргаhан продукцинуудые харуулhан стендүүд зохидоор эмхидхэгдэнхэй.

Республикын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо нүхэр Дашибалов яармаг нээхэ зуураа, тэрэнииие үнгэргэлгын зорилго тухай суглараршадта хөөрэбэ. Росторгын баазын, арад зонииие базова хангалгын управлениин түлөөлэгшэд Южук, Альков гэгшэд үгэ хэлэбэд.

Эндэ мебель бүтээдэг предприятинуудай гаргаhан элдэб янзын гоё гоё мебельнүүд табигдаа. Тэдэнэй тоодо комбинированна шкаф, модон оро, сервант, трюмо гэрэл, ажахын элдэб шкаф, буфет, номой шкаф, стол, стул, элдэб тумбочка, болон бусад олон зүйлэй эдлэлнүүд табяатай.

Металл үйлэдбэрилдэг Кировэй нэрэмжэтэ завод шаазан гүйлгэhэн амhартануудые: янза бүриин кастрюль, таас, бедон, гүсэ, бүүзын жэгнүүр, бак, хүнэг, аяга, шанага мэтые яармагта асараа.

Валенка гутал дарадаг фабрика, гутал заhадаг комбинат, Сэлэнгын арадай хэрэгсэл хангадаг комбинат, Хяагтын, Улаан-Үдын трикотажна фабриканууд, Улаан-Үдын, Галуута-Нуурай оёдолой фабриканууд болон бусад предприятинуудай оёhон, нэхэhэн хубсаhан, гутал, валенка зэргын зүйлнүүд яармаг дээрэ харуулагдана.

Яармагай нээгдэhэнэй hүүлээр үхибүүдэй болон ехэ хүнүүдэй хубсаhануудай модель үмдэжэ харуулалга болоо.

Яармаг 3—4 үдэрэй туршада хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ байна.

В. НАМДАКОВ.

Буряадай АССР-эй научно-техническэ информаци болон пропагандын байшан научно-техническэ бүлгэмүүдэй хоорондо тусхай конкурс соносхобо.

ХАРАЛГЫН КОНКУРС

Конкурсын зорилгонь хадаа предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд эмхидхэлэй-техническэ, научно-шэнжэлэлгын хэмжээ ябуулгануудые өөhэд өөhэдынгөө эмхи зургаан, предприятинуудта эмхидхэхэ, дэлгэрүүлхэ болоно.

Предприяти, эмхи зургаануудай научно-техническэ бүлгэмүүдэй хоорондо соносхогдоhон конкурсдо шалгараршад мүнгэн шанда хүртэхэ болоно. Түрүүшын хоёр шан—150—150 түхэриг, хоёрдохи дүрбэн шангынь 100—100, гурбадахи зургаан шангынь 50—50 түхэригэй байха.

Г. ГАРМАЕВ.

ЭЛДЭБ hОНИН

Шэнэ үүлтэрэй загаhан асарагдана

ТАШКЕНТ. (ТАСС). Узбекистанай уhа сөөрэмүүдтэ шэнэ түрэлэй загаhанууд асарагдажа табигдаа. Республика дотор зорюута байгуулагдаhан уhа сөөрэмүүдэй юрэнхы талмайнь 25 мянга шахуу гектар болодог. Амар мүрэнэй эреэн толстолобигой болон белый гэжэ заhагануудай жараахайнууд табигдаа. Загаhа үсхэбэрилдэг Ташкент шадарай цех орон доторхи эгээн лэ томо нимэ цехүүдэй нэгэн юм. Энэ цех залуу загаhаар хангадаг юм. Тус цех жэлдээ 100 миллион жараахай үдхэн гаргадаг.

Ажалай институдай филиал

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС). Ажалай болон салин хүлhэнэй асуудалнуудай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедэй ажалай научно-шэнжэлэлгын институдай Алас-Дурна зүгэй филиал Владивостокто байгуулагдаа. Салин хүлhэнэй, материальна талаар урмашуулгын ажал эмхидхэлгэ болон нормо зохёолгые нарижуулан hайжаруулгын асуудалнуудые шэнжэлхэ гээшэ филиалай гол зорилго болоно.

Торфын томо уурхай

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Союзай Европодохи хубиин газар дээрэхи тон томо, 300 мянга шахуу гектар талмайтай торфын уурхайе Ленинградай геологическа экспедици Череповец город шадар элирүүлэн олоо. Энэ уурхай табан жэлэй шэнэ барилгын—Черповецкэ 600 мянган киловатт хүсэтэй түлишөөр хүдэлдэг электростанцида түлишын томо бааза боложо үгэхэ байна. Энэ райондо торф малтан абаха предприятинуудай проектнүүд зохёогдожо эхилээ.

Москвагай областьдо «Фиат-124» гэжэ маркын бага литражна автомобиль туршан шалгагдажа байнхай. Иимэ автомобиль жэлдээ 500.000—600.000 хэhэ хүрэтэр гаргагдахаар багсаагдана. Энэ автомобиль гаргаха промышленна предприятинуудые «Фиат» (Итали) гэжэ фирмэhээ СССР худалдажа абаха юм. «Фиат-124» бага литражна, дүрбэн hууритай, 62 мориной хүсэтэй дүрбэн цилиндртэй мотоортой, час соо 100—130 километртэ эгээн түргэнөөр ябахадаа гүйдэг машина юм. Дисковэ тормозтой, пружина рессортой, уужам багажнигтай юм. Зурагай дээрэ; «Фиат-124» харгыда гараад ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН СААНАhАА

РАДИО ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН

Патри одууд добтолно

ХАНОЙ, августын 2. (ТАСС). Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд Куангнгай гэжэ провинцида июлиин 15-да Америкын далайн ябаган сэрэгэй хоёр рото солдадуудые хяа hамна сохибо гэжэ ВИА агентство мэдээсэнэ. Мүн тэрэшэлэн, дайсанай хоёр ехэ буу, табан миномёт үгы хэhэн байха юм.

Зангада оробо

ПАРИЖ, августын 2. (ТАСС). Сайгоной марионеточнэ сэрэгүүдэй арба гаран ашаанай автомашинанууд hахюултай ябажа байтараа, Лонгтханьhаа хойгуур 15 километрэй газарта, Урда Вьетнамай патриодуудай түхеэрhэн зангада үсэгэлдэр оробо гэнэ. Франс Пресс агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, ойро зуура болоhон байлдаанай эсэстэ Сайгоной сэрэгүүд гээлтэ хоролтодо ороhон байгаа.

Эквадорой ажалшадай конфедерациин мэдүүлгэ

ГУАЯКИЛЬ, августын 2. (ТАСС). Эквадорой ажалшадай конфедераци орон дотороо юумэнэй сэнгүүдэй улам ехэ боложо байhанда эсэргүүсэн эрид шангаар тэмсэхыень ажалшан зонииие урялба.

Салин хүлhэ юрэнхы дээрэнь нэмээхые, мүн тэрэшэлэн hүнэй, гурилай болон эмэй сэнгүүдые дээшэнь гаргахагүй тушаа хэмжээ абахыень конфедераци өөрынгөө тунхаглаhан мэдүүлгэ соо эринэ.

Миил hүүлэй хэдэн үдэр соо яахын аргагүй шухала эд бараанай сэнгүүд юрэнхы дээрээ арбаад процентээр дээшэлбэ гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Мүн городой транспортаар ябаhанай түлөө түлөөhэн ехэ болгогдохоёо байhан тухай соносхол гаранхай.

Иигэжэ юумэнэй сэнгүүдэй дээшэлхэ ябадалтай тэмсэхэ тушаа ашагтай hайн хэмжээ абахыень Эквадорой ажалшадай конфедераци правительствэhээ эреэд, ажалшадай ашаг туhа харалсахаар хамтын ябуулга хэхыень бүхы улад зонииие уряалhан байгаа.

Шэнэ уридшалан hануулга

ХАНОЙ, августын 1. (ТАСС). США-гай «Б-52» гэжэ стратегическэ бомбардировщигууд демилитаризованна зонын урда талын хубиие Бенхай мүрэнhөө нэгэ километр тухай холуур субботодо бомбодоhон байна. Эндэ Хойто болон Урда Вьетнамай хоорондуурхи демаркационно лини гарадаг юм.

Германиин Демократическа Республикын промышленна томо центр болохгшо Магдебургда Эльбэ мүрэн дээгүүр гараhан 260 метр утатай шэнэ хүүргын барилга түгэсхэгдэжэ байнхай. Германиин Демократическа Республика бии болоо гэжэ соносхогдоhон октябриин hайндэр хүрэтэр энэ хүүргэ дээгүүр транспорт ябадаг болохо. Задалагдаха болоhон хуу шан хүүргэ (зүүн гарhаа) дайнай үедэ hандаргагдаhан энэ городто 1945 оной hүүлээр баригдаhан байгаа.

АДН-эй—ТАСС-ай фото.

ТЕХАСТА БОЛОhОН ГЭМТЭ ЯБАДАЛ

НЬЮ-ЙОРК, августын 2. ТАСС-ай корреспондент О. Аничкин иигэжэ дамжуулна:

Остин гэжэ городто (Техас штат) тэндэхи университедэй гол ехэ байшангай 26-дахи дабхарта хоргодожо байhан танигдаагүй хүн үсэгэлдэр студентнүүдэй байдаг газараар ябажа байhан хүнүүд тээшэ харуулаад, мэргэн буудадаг автомат винтовкоор буудажа оробо. Остинhоо абтаhан мэдээнэй ёhoop, иимэ гэмтэ ябадал дээрэhээ 32 хүн хорлогдобо гэнэ. Тиихэдээ 7 хүн больницада наhа бараа. Алуулагшадай дунда тус университедэй профессорнүүдэй нэгэн бии. Ассошиэйтед пресс агентствын тэндэхи нютагай корреспондент болон полицинхидэй нэгэн хүндөөр шархатаа.

Полицинхид университедэй энэ байшангые буhалбэ. Час хахад соо болоhон буудалдаанай hүүлээр, хүндөөр шархатаhан тэрэ алуурэшан полицинхидтэ баригдаhан болобошье haa, больницада ороод үхөө. Тэрэнь хэн байгааб гэхэдэ, Хьюстондо дүтэ байдаг Нидвюлль гэжэ хотодо hуудаг, урдань далайн ябаган сэрэгтэ алба хэhэн, 24 наhатай Чарельс Уйтмен гэжэ нэгэ хүн байшоо.

Бүри hаяхан Чикагодо, мүн баhа хүнүүдые олоорнь алаhан ушар болоhон юм. Ричард Спек гэжэ нэгэ хүн 8 медсестра басагадые зэрлиг муухайгаар зобоожо алаа hэн.

Эдэ бүхы ушар юу харуулнаб гэхэдэ, Америкын Холбоото Штадуудта гэмтэ ябадалай яахын аргагүй ехээр дэлгэрээд байhанииие гэршэлнэ. Мүрдэлгэ хэхэ федеральна бюрогой хуулита мэдээсэлэй ёhoop, Холбоото Штадуудта 1965 ондо болоhон гэмтэ ябадал 1964 онойхиhоо 46 процентээр ехэ болоhон байба.

Гансахан 1965 ондо 2.750.000 айхабтар ехэнүүд гэмтэ ябадал хэгдэhэн байгаа. Хүнүүдые алаха, буу зэбсэг барижа добтолхо, тонохо дээрмэдэхэ, эхэнэрнүүдые хүсөөрөө эдлэхэ ябадал мүнөө сагай Америкын ажабайдалда үдэр бүри шахуу үзэгдэдэг болонхой.

«Юнайтед стейтс ньюс энд уорлд рипорт» гэжэ журнал Холбоото Штадуудта гэмтэ ябадалай үзэгдөөгүй ехээр дэлгэржэ байhан асуудалда сэгнэлтэ үгэхэдөө, энэ гэмтэ муухай аашануудай үг үзүүрынь Америкын бүлгэмэй өөhэдынь зан бэйдал дээрэhээ болоно гэжэ тэмдэглэhэн байгаа.

Зан ябадалай талаар доройтон уналга, сүхэрэлгэ, ажаhуухаhаа дураа гуталга, залуушуулай дунда hэнгэргүй муухай зан ябадалай дэлгэрэлгэ мэтын Америкын ажаhуудалай түхэл маяг хадаа Холбоото Штадуудта гэмтэ аашануудай яахын аргагүй ехээр дэлгэрхэ ябадалда хүргэнэ,—гээд тэрэ журнал тэмдэглэнэ.

Негрнүүдэй байдаг газарта буhалгаан болобо

НЬЮ-ЙОРК, августын 2. (ТАСС). Августын 1-нэй hүни болон үглөө үглөөгүүрынь Холбоото Штадуудай бэе бэеhээ аяар холо байhан олон ондоо хото городуудта негрнүүдэй байдаг газарта айхабтар ехэ буhалгаан болобо. Омахи (Небраска штат) хотын негрнүүдэй байдаг газарта илангаяа ехэ буhалгаан болоhон байха юм. Хэдэн зуугаад негрнүүд буу зэбсэг бариhан полицинхидэй урдаhаа шулуугаар шэдэжэ оробо. Тиигээд 16-haa үсөөн бэшэ хүн түрмэдэ хаагдаа; нэгэ залуу негр хүндөөр шархатаа.

Лос-Анжелосай негрнүүдэй байдаг газарта тэдэнэй нэгэ хүршыень барижа хааhанииие буруушааhан хэдэн зуугаад негр зоной суглархада, полицинхид тэдэниие бүдүүлигээр тараан намнаба.

Мүн иимэрхүү буhалгаанууд Лос-Анжелос хотын негрнүүдэй hуудаг бэшэ бэшэ газарнуудаар болобо.

Эдэ бүхы ушарнууд ямар нэгэ хоро hаналтай үгэсөөн дээрэhээ боложо байна гэжэ тооложо болохогүй гээд Юстициин министр Катценбах хэлээ. Гол түлэб эдэ ушарнууд негрнүүдэй hуудаг газартахи зоной, илангаяа залуушуулай дунда, ажалгүйдэлгэ дэлгэрhэн, мүн элдэб гасалан хохидол үзэжэ байhан дээрэhээ болоно гэжэ тэрэ зааба.

Үсэрөө бии болошоhон горхон дээрэ. В. ТЫХЕНОВЭЙ фотоэтюд.

Индонезиин информациин министерствэдэ сэбэрлэлгэ хэгдээ

ЛОНДОН, (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлэй сентябриин 30-да болоhон событида хабаатай гэжэ hэжэгтэ ороhон Индонезиин информациин министерствын 1300 алба хаагшадай дунда сэбэрлэлгэ хэгдэжэ дүүрээ гээд Джакартаhаа Рейтер агентствын корреспондент мэдээсэнэ. Информациин министерствын 139 хүдэлмэрилэгшэд ажалhаа гаргагдаа, тиихэдэ 248 хүн саг зуураа хүдэлмэриhөө зайсуулагдаа гэжэ тэрэ корреспондент дамжуулна.

Пакистанай президент үгэ хэлээ

КАРАЧИ, августын 2. (ТАСС). Пакистан хадаа ехэшье, багашье бүхы гүрэнүүдтэй хани харилсаагаа бэхижүүлхэ политика ябуулна гэжэ Пакистанай президент Аюб Хан улад зондо хандажа радиогоор хэлэhэн үгэ соогоо мэдүүлбэ.

Оронойнгоо экономическа хүгжэлтэ тухай дурдахадаа, гурбадахи табан жэлэй түсэбэй даалгабаринууд урагшатай hайнаар дүүргэгдэхэ байhандань сохом найданаб гээд Аюб Хан элирхэйлбэ гэжэ Асошиэйтед пресс оф Пакистан агентство мэдээсэнэ. Тиихэдээ хүгжэлтын түлэбтэ зорюулжа hомологдоhон мүнгэн сэрэгэй зорилгоор хэрэглэдэхэгүй байха гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Эд юумэ бүтээн гаргалга ехэ болгохо зорилгоор, ашагтай hайн экономическа болон хуули захиргаанай политика ябуулагдаха юм гээд Пакистанай президент хэлээ.

Хиросимада хорлогдогшод

ТОКИО, августын 2 (ТАСС). Хиросимада болон Нагасакида атомна бомбын тэhэрхэдэ, хорлогдоhон 240.486 хүниие Хиросимын госпиталь 10 жэл соо шэнжэлэн үзэhэн байгаа. Тиихэдээ 2465 хүн энэ дары эмнүүлхэ ушартай болоод байна гэжэ дансада оруулагдаа hэн. Тэдэ бүхы хүнүүд олон ондоо болзорто госпитальдо орожо, эмшэлүүлhэн байгаа. Теэд, хэды эмнэлгэ хэгдэhэн байбашье haань, 441 хүн наhа бараа гэжэ эндэ тунхаглагдаhан госпиталиин тусхай элидхэл соо хэлэгдэнэ.

21 жэлэй саада тээ, Америкын атомна бомбонуудай тэhэрhэн өөhэдынгөө түрэлхидэй радиоактивна туяанда хорлогдоhон дээрэhээ, [illegible] хүнүүд барагсаажа рак үбшэн [illegible] рэhээ наhа бараа гэнэ.

Гансахан энэ жэлдэ эндэхи госпитальдо 129 үбшэн хүн ороод байгаа. Тэдэнэй 29 хүндэ врачнууд ямаршье туhа хэхэ аргагүй байна.

Пентагониие хүтэлэгшэ бэеэ сагааруулха hанаатай

ВАШИНГТОН, августын 2. (ТАСС). США-гай оборонын министр Макнамара Хойто болон Урда Вьетнамай хоорондо забhар гаргагдаhан газарые хэрзэгы муухайгаар бомбодоhон Америкын авиациин дээрмэшэн аашые сагааруулха hанаатай үгэ хэлэбэ. Мүнгэ hомолхо сенадай комиссиин хаамал суглаанай hүүлээр, хэблэлэй түлөөлэгшэдэй үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, Макнамара тэрэ забhар болгогдоhон газар Урда Вьетнам худар дайсанай шурган орохын тулада хэрэглэгдэнэ гэhэн Америкын хуулита ёhотой хуурмаг мэдээсэлые дахинаа дабтаhан байна.

Мүн тэрэшэлэн Баруун Европодохи Америкын зэбсэгтэ хүсэнүүд тооё хорооджо болохо тухай хэблэлдэ гараhан мэдээсэл тушаа оборонын министр хэлэбэ. Тиихэдээ США Европодохи өөрынгөө мүнөөнэй хүсэнүүдые хорооохогүй гэхэ гү, али НАТО-гой талаар абаhан уялгаяа доошолуулхагүй гэжэ хэлээ. «Варшавска договор баталhан гүрэнүүдэй зүгhөө аюул бии байhан зангаараа гээд эдэнэр тоолонобди» гэжэ тэрэ дүүлбэ.

Аюултай программа

БОНН, августын 2. (ТАСС). Баруун Германиин оборонын министр Фон Хассель Хойто Германиин радиодо мэдүүлгэ хэхэдээ, Европодохи амгалан тайбан байдалда ехэ аюул ушаруулха байhан Бонной хуулита ёhоной сэрэгэй программа тухай дахяад хэлэжэ үгөө. Тээсгэн Парижда болоhон НАТО-до хабаатай гүрэнүүдэй сэрэгэй министрнүүдэй зүблөөн тухай дурдахадаа, тэндэ ФРГ-гэй правительствын түлөөлэгшэд «айлгаха» политика энээнhээ хойшодоошье ябуулхабди гэжэ дахин дабтаа гээд Фон Хассель тэмдэглэбэ. Тэрэнь юуб гэхэдэ, социалис гүрэнүүдэй хилэдэ тон дүтэ болгожо, ракетно-ядерна зэбсэгтэй НАТО-гой ударна сэрэгэй соединенинүүдые суглуулан табиха гэжэ хараалан.

Бундесверэй дайшалхы хүсэн ойрын жэлнүүдтэ улам ехэ болохо, тэрэниие тон шэнэ янзын буу зэбсэгээр хангаха болоно гээд Фон Хассель мэдүүлбэ. Тиихэдээ Баруун Германиин сэрэгүүдэй ниитэ тоо 1970 он болотор 508 мянган [illegible] болгогдохо юм гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Мүн тэрэшэлэн Америкын Холбоото Штадууд Европодохи өөрынгөө уялгануудые дүүргэлтэ болгожо, тэндэ байhан өөhэдынгөө сэрэгүүдэй дайшалхы хүсые тэрэ хэбээрнь байлгаха гэжэ уридшалан эрид шиидхэй гээд Фон Хассель тэмдэглэбэ. Тэрэнэй хэлэhээр хадаа, энэнь Вашингтоной политикын гол шухала зорилгонуудай нэгэн болохо юм [illegible].

США сэрэгэй хэрэгсэл Японhоо худалдан абана

ТОКИО, августын 2 (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлэй эды хирынхитэй сасуулха болоо haa, энэ жэлэй түрүүшын хахад соо Холбоото Штадуудай армида Японhоо сэрэгэй хэрэгсэл худалдалга 50 процент шахуу ехэ болонхой. «Санкэй Симбун» газетын мэдээсэhэнэй ёhoop, үнгэрhэн хахад жэл соо Америкын арми Японой промышленна предприятинуудай ээдhээ 209.491 мянган доллар сэнтэй элдэб эд бараа худалдажа абаа.

Энэ хадаа hүүлэй 9 жэл соо [illegible] хай захилаар Америкын худалдажа абаhан эгээн ехэ юумэ болоно.

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-03612. Зак. № 801.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи, хоёрдохи хуудаhануудта СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин материалнууд; М. Батоин, В. Харахинов гэгшэдэй үбhэ хуряалгаар бэшэhэн шүүмжэлхы статья; Александр Гондуринай (АПН) «Ажаhуудалай талаар хангаха эмхи зургаан» гэhэн корреспонденци.

Гурбадахи хуудаhанда: «Партийна секретарь тухай хөөрэхэм» гэhэн гаршагтайгаар. П. Удатовай «Энэрхы сэдьхэлэй бэлиг» гэhэн корреспонденци; үбhэ хуряалгаар материалнууд; хилын саанахи hонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Михаил Степановай «Тэрэнги сэсэглэхэл» гэhэн статья; П. Бурмакинай «Сэлэнгэ дээрэ болоhон найр» гэhэн фоторепортаж; соносхолнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэhэнэй ёhoop, мүнөөдэр республика доторнай сагай уларил иимэ байхаар хүлеэгдэнэ:

Хаа яа сэлмэбэшье, юрэнхыдөө үүлэтэй байжа, зарим газарнуудаар бороо орохо. Сагай уларил 19—24, Байгал шадар 13—18, Улаан-Үдэдэ hүниндөө 11—13, үдэртөө 22—24 градус халуун болохо.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1966 оной августын 4.